

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avgvstini Barbosæ I. V. D. Lvsitani, Protonotarii, Et
Ivdicis Apostolici designati pro Tribunali Nunciaturæ
Hispaniæ, ac insignis Ecclesiæ Vimaransensis Thesaurarij
Maioris, Collectanea Doctorvm, Qui ...**

Barbosa, Agostinho

Venetiis, 1643

De Reformatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14108

summ. quest. Regul. cap. 9. num. 45. & c. 12. num. 41. vers. ad 2. quod sacra Congregat. Concilij in una Bononiens. 2. Iulij 1620. censuit posse Regulares inter Missarum solemniam recipere ea, quae sibi offeruntur, dummodo a perambulationibus per Ecclesiam, ac similibus elemosynarum extortionibus se abstineant.

35. Regularibus nequaquam prohibitum esse Missas celebrare, & campanas pulsare in suis Ecclesijs ante celebrationem Missae, & pulsationem campanae in Ecclesia parochiali, ideoque Ordinarium minime hoc illis prohibere posse, sed tantum monere populum ut accedat ad Ecclesiam parochialem ad S. Concilij Trident. praescriptum, tenet Ald. d. cap. 13. num. 4. attestans ita resolutum in d. nullius provinciae Raven.

Regularibus Missae sacrificium in Ecclesia seculari de consentu Rectoris eiusdem Ecclesiae celebrare licere tradit Sel. in seld. Canon. cap. 1. num. 8. attestans sic decidisse S. Congr. Episcop. & Regul. sub die 10. Ianuarij 1611. cuius decisionis memini in tract. de Parocho part. 1. cap. 1. num. 51. Non licere tamen Regularibus in suis Ecclesijs ad celebrandum admittere Presbyteros seculares contra prohibitionem Episcopi, censuit sacra Congreg. Concilij in una Bononiens. 2. Iulij 1620. quam refert Lazana in summ. quest. Regular. c. 12. num. 41. vers. ad 12.

Regulares non posse in Sabbato sancto benedicere domos, cum non possint hoc munus extra Capitulum suum exercere, concludit Sel. d. cap. 15. num. 10. asserens ita fuisse resolutum sub die 23. Nouemb. 1619.

DE REFORMATIONE.

Omnes Clerici sint à negotijs secularibus alieni, honestè, grauitèrque se gerant, ac sanctè viuant; cum ceteri in eos suos oculos conijciant, ex ijsque sumant, quod imitentur.

C A P V T P R I M V M.

- 1 Doctores referuntur de vita, & honestate cleric. agentes.
- 2 Luxus in habitu, seu vestitu.
- 3 Comestiones.

- 4 Choreæ.
- 5 Clericis ad aleas, & taxillos ludere non licet.
- 6 Subditus non potest à correctione, quam Superior contra illum facit, appellare.

Matth. 5. Tit. 2. c. qualiter 2. de accus. cap. clericos. 21. dist. 5. Sess. 14. in proemio. De vita & honest. cler. extra in 6. & cap. non oportet in 2. de consecrat. dist. 5. c. canon. 14. q. 3. credo 21. q. 3. Concil. Carth. 1. c. 6. & Concil. Carthag. 3. c. 15. Concil. Chalcedon. can. 5. Con. Arelat. 2. c. 14. cum sim. & infra sess. 24. de reform. cap. 12.

Nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, & exemplum, qui se diuino ministerio dedicarunt: eum enim à rebus saeculi in altiorum sublato locum conspiciantur, in eos tanquam ^a speculum reliqui oculos conijciunt, ex ijsque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos, in fortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, ^b vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsque omnibus rebus, nil, nisi graue, moderatum, ac religione plenum praeseferant: leuia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur, quo maxime in Ecclesia Dei & vtilitate, & ornamento haec sunt, ita etiam diligentius sunt obseruanda, ^c statuit sancta Synodus, vt quae alias à summis Pontificibus, & sacris Concilijs de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda ac simul ^a de luxu, ^b comestationibus, ^c choreis, ^d aleis, lusibus ac quibuscumque criminibus, ^e nec non secularibus negotijs fugiendis copiose, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem penis, vel maioribus, arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur, ^f nec appellatio executionem hanc, quae ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quam primum in vsum reuocari, & ab omnibus accuratè custodiri, studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectae emendationis ipsi condignas, Deo vindice, poenas persoluant.

Vide Gisbert. Scheuc. de ecclesiast. vita, & moribus, Camill. Borrel. in summ. omnium decis. tom. 1. tit. 11. Campan. in diuersis iuris canon. rub. 4. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipl. cleric. metaplum in collect. ad cap. 2. & per forum de vita, & honest. cleric. & de officio potest. Parochi cap. 6. & de iure ecclesiast. lib. 1. cap. 40. & de modestia in habitu, gestu, incessu, & sermone nouissime Stephan. Veyms ad constitutiones 24. ex antiquo iure desumptas, & per Concil. Trid. innotatas, constit. 8. num. 1. vers. quapropter.

1. ^a De luxu. De hoc in habitu, seu vestitu, aut vestium colore, vel nimio crimium, seu capillorum cultu, aut affectata compositione, dixi late d. tract. de iure ecclesiast. lib. 1. c. 40. ex num. 17. cum multis seqq.
2. ^b Comestationibus. De comestationibus, & inhonestis conuijs à clericis fugiendis, egi eod. tract. de iure ecclesiast. lib. 1. cap. 40. ex num. 51.
3. ^c Choreis. Non licere clericis interesse choreis, & saltationibus, ne propter motus obscenos oculi eorum contamineantur, probant cap. Presbyteri 19. dist. 1. 57. tit. 5. part. 1. vbi Gregor. Lop. in gloss. 1. & l. 34. tit. 6. part. 1. vbi gloss. 7. Vgolin. de officio Episcopi cap. 13. §. 30. num. 1. Ego ipse d. tract. de iure ecclesiast. lib. 1. c. 40. num. 62.
4. ^d Aleis. Non licere clericis ad aleas, & taxillos ludere, probat cap. penult. de vita, & honest. cleric. cap. cum inter delictos, de excess. Pral. l. 57. tit. 5. part. 5. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 37. art. 1. Paul. Comit. respons. moral. lib. 1. quest.

90. Camill. Borrel. d. tit. 11. num. 33. Aldrete de religiosa discipl. tuenda lib. 2. cap. 16. §. 3. num. 17. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 51. vers. quod verò, Carol. de Grass. de effectib. clericali. effect. 22. Farin. in praxi crimin. p. 3. quest. 109. nu. 6. cum seqq. Squillante de obligat. cleric. p. 2. num. 45. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de disciplina cleric. §. 24. Illustrif. D. Roder. à Cunha in comment. ad cap. 1. num. 1. cum seqq. 35. dist. Vgolin. d. cap. 13. §. 22. num. 2. vbi subdit hoc procedere in omnibus clericis, qui Ordine sacro initiati sunt, vel in minoribus constituti, si beneficium habeant ecclesiasticum, & num. 3. quod nec per alium ludere possunt, & in fine restitit, vbi animi gratia secretò, & modicè luderent absque scandalo, & §. 23. num. 1. resolut. peccare mortaliter clericos praedictos, qui aleis, & taxillis ludunt, refero Ego ipse d. tract. de iure ecclesiast. lib. 1. cap. 40. num. 66. cum seqq.

^e Nec non secularibus negotijs fugiendis. De his omnibus late egi d. tr. de iure ecclesiast. lib. 1. c. 40. à num. 83. usque ad n. 131. ^f Nec appellatio executionem, &c. Vllam appellationem impedire non posse istarum poenarum executionem, cum ea suspendere non possit illa, quae ad morum correctionem pertinet, dicit Stephan. Veyms d. loco num. 12. in fine. nam in causis visitationis, & correctionis appellatio post diffinitiuam non suspendit executionem, Narbona l. 59. gloss. 1. num. 119. tit. 4. lib. 2. Recop. vide supr. sess. 13. de reform. c. 1. à num. 5. Subditum non posse à correctione, quam Superior contra illum facit, appellare, pro-

probat cap. ad nostrā 3. appellat. Innoc. in cap. unic. vbi Bald. n. 2. Abb. n. 7. & d. Alex. de Neuo n. 13. & 14. Rebuff. tom. 3. ad leges Gallia. tit. de appellat. art. 7. gloss. 2. num. 24. vers. vnde

cimo, Petr. Gregor. in tract. de appellat. lib. 2. cap. 10. num. 7. vers. in Gallia. Sigism. Scacc. eod. tract. questione 17. limit. 26. n. 9. Ego ipse in votis d. c. finis Canonie. libro 1. voto 4. n. 73.

Qualitates assumendorum ad Ecclesias Cathedralis, qui vita bona, & Ordine sacro præditi esse debent, ac tales, qui ceteros docere valeant, quæ probari debent testimonijs, &c.

C A P V T II.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Promouendus ad Episcopatum debet esse constitutus in sacro Ordine antea saltim sex mensium spatio.
- 3 Episcopalis Ordinis collatio valida est etiamsi Sacerdotium non præcesserit.
- 4 In Episcopum promouendus debet esse Doctor, aut Licentiatus in S. Theologia, vel iure Canonico, aut

saltem publico alicuius Academiae testimonio idoneus ad alios edocendos repertus.

- 5 Gregorius XIV.
- 6 Clemens VIII.
- 7 Inquisitio processus Regularium quomodo faciendum ad Ecclesias Cathedralis promouendi fuerint.
- 8 Religiosus potest in Episcopum eligi.

Qvicumque posthac ad Ecclesias Cathedralis erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, & vita, ac alijs, quæ à sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, & verum etiam in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus. quarum rerum instructio, si eius notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nuncijs prouinciarum, aut eius Ordinario, eoque deficiente, à vicinioribus Ordinarijs sumatur. *β* Scientia verò præter hæc eiusmodi polleat, vt muneris sibi iniungendi necessitati possit satisfacere. Ideoque antea in Vniuersitate Studiorum Magister, siue Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico merito sit promotus, aut publico alicuius Academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. *γ* Quod si regularis fuerit, à Superioribus suæ religionis similem fidem habeat. Prædicti autem omnes, vnde instructio, seu testificatio erit sumenda, hæc fideliter & gratis referre teneantur: alioquin eorum conscientias grauius oneratas esse scient: ac Deum, & superiores suos habebunt ultores.

α cap. cum in cunctis. & c. cum à nobis de elec. c. graue nimis, de præbendis, & infra l. 4. c. 1. de rector. Contr. Sardin. c. 6. C. C. Roman. sub Nic. 1. vers. vt nullus laicus C. C. Baccar. c. 18. de Syrausanæ 2. dist. per tot. l. 7. c. 1. de eod. sed minus plene Carth. c. 1.

1. **V**ide Salzed. ad Bernard. cap. 25. litt. A. vers. & non solum Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 8. quest. 5. num. 5. Campan. in diuers. iuris canon. rub. 7. cap. 6. à num. 37. Franc. Leo in thesauro fori eccl. part. 1. cap. 3. Vatiq. in apuse. de benef. c. 2. §. 3. dub. 9. num. 82. metipsum de officio, & potest. Episcopi part. 1. tit. 1. cap. 5. à num. 4. & p. 2. alleg. 1. & Constit. Gregorij XIV. incip. Onus Apostolica, sub dat. Romæ die 1. Maij 1590. quam refert Quarant. in summa Bullar. verb. electio. pag. 309. Processum Inquisitionis faciendæ super qualitatibus ordinandorum ad Cathedralis de mandato S. D. N. Vrbanj VIII. confectum posui d. e. 5. post num. 4. secundum Lugdunen. impress.

β Scientia verò, & c. Vide Petr. Alphons. de Vasconcellos in harmonia rubr. iuris canon. sub tit. de atate. & qual. nu. 4. Henriq. in sum. lib. 10. e. 16. §. 2. litt. R. & cap. 33. §. 2. & lib. 14. cap. 9. §. 1. vers. gradus Menoch. de arbit. casu 425. nu. 35. Cened. ad Decretum, collect. 51. nu. 4. ad fin. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. num. 67. Azor. in sist. moral. p. 2. lib. 3. cap. 28. quest. 9. & lib. 6. cap. 6. quest. 1. Less. de instr. lib. 2. cap. 34. dub. 24. Valer. Reginald. in praxi fori panth. lib. 30. tract. 3. num. 171. Campan. in diuers. iuris canon. rub. 3. e. 4. nu. 1. cum segg. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de discip. cleric. §. 4. à num. 33. Homobon. de Bonis de examine eccl. p. 1. tract. 1. cap. 9. §. 52. metipsum d. alleg. 1. num. 24. & in collect. ad cap. cum in cunctis num. 20. de elect.

2. *α* Verum etiam in sacro Ordine antea, & c. Oportere promouendum ad Episcopatum in sacro Ordine antea saltem sex mensium spatio constitutum fuisse per hoc decretum, tradunt Vgolin. de officio Episcopi cap. 1. §. 2. num. 1. Franc. Leo d. cap. 3. num. 9. Campan. d. rub. 7. cap. 6. num. 45. Didac. de Arroio de Sacram. cap. de Episcop. nu. 6. Maurit. de Alzedo de præcellentia Episcop. dignitat. p. 1. e. 3. nu. 28. & c. 4. nu. 3. Sed per dictam constitut. Gregorij XIV. que vitæ plurali numero, oportere omnibus sacris initiatum fuisse ante sex menses, aduertit Campan. in d. suo diuersor. iuris canon. rub. 11. e. 7. n. 8. que refero d. alleg. 1. n. 37.

Adit præterea præfacta Constitutio Gregorij XIV. huiusmodi Conciliarij dispositioni, vt peculiaris circa doctrinam promouendi ad Episcopatum diligentia adhibeatur, ita quod priuilegium Doctoratus, aut Licentiatuæ nemini fuissegetur, sed de eorum etiam doctrina diligens fiat inquisitio, nisi ex aliqua publica functione illud notorium esset.

3. Si Sacerdotium non præcesserit, validam tamen esse Ordinis Episcopalis collationem, etenim præposteratio in collatione Ordinum nõ vitiat, licet executionem impediatur, tenent gloss. & Doctores in cap. sollicitudo 52. dist. Rendina in promptuario recept. sentent. tom. 1. tit. 38. num. 6. Fornar. de sacram. Ordinis, cap. 6. num. 5. Campan. in d. diuersorio iuris canonici, rub. 10. cap. unic. num. 3. Cou. lib. 1. var. c. 10. nu. 16. Maurit. de Alzedo d. p. 1. e. 4. num. 4. Ego ipse de Episcopo p. 2. alleg. 1. num. 38.

Sed postmodum Clemens VIII. peculiari sub decreto statuit quod ad Episcopatum Italiae assumendi in Vrbe coram ipso, & S. Congregatione Cardinalium, aliorumque grauium, & peritorum Prælatorum, ac viro- rum: in Gallia verò, & Hispania coram S. R. E. Cardinalibus Legatis ibi existentibus, & Legatis deficientibus coram Sedis Apost. Nuncijs, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis de speciali Papæ mandato assistentibus alijs Prælati, & Iureperitis, vt huiusmodi negotij grauitas requirit, se examini subiciant, qui approbati, & non aliàs ad Ecclesiarum regimina admittantur, refero Ego ipse d. allegat. 1. num. 25. & in collect. ad d. cap. cum in cunctis, num. 20. me citato Lauor. variar. lucubr. tom. 1. tit. 4. cap. 16. num. 19.

Contra gloss. fin. in cap. unic. de clerico per saltum prom. Syluest. in sum. verò Ordo 2. num. 1. Borgas. de irregular. p. 5. sub rubr. de clerico per saltum promoti num. 3. Sæ in aphorism. verb. Ordo, num. 25. Maiol. de irregular. lib. 4. cap. 12. num. 3. Henriquez in sum. lib. 10. cap. 7. §. 1. Salzed. ad Bernard. in præf. cap. 24. litt. A. vers. inter promotos, Azor. in sist. moral. p. 2. lib. 3. e. 30. quest. 9. Illustrif. D. Roderic. à Canha in comment. ad d. c. sollicitudo num. 16. Bonacina de censur. extra Bull. disp. 3. q. 1. puncto 2. num. 7. existimantes Episcopalem Ordinem non suscipere, qui Sacerdotio caret.

γ Quod si Regularis fuerit, & c. Quomodo autem faciendum sit inquisitio processus Regularium cum ad Ecclesias Cathedralis promouendi fuerint: dicitur in d. constit. Gregorij XIV. in vers. quod autem, & in formula processus formandi iuxta mentem S. D. N. Vrbanj VIII. relati per me d. p. 1. tit. 1. cap. 5. post num. 4. sub rubr. Quod seruandum si promouendus sit Regularis.

8. Possit enim Religiosum in Episcopum eligi probat e. 8. penult.

penule, in fine, de vita, & honest. cleric. cap. nullus Religiosus, de elect. lib. 6. dum tamen suus Superior consentiat ei acceptanti electionem de se factam, aliter Monachus non potest consentire, gloss. in d. cap. nullus, & in cap. si Religiosus, & in cap. quam sit, eodem titul. de elect. in 6. Illustrif.

D. Roder. à Cunha in comment. ad cap. bene numer. 2. dist. 61.

De natalibus, ætate, & moribus, qui requiruntur in promovendis ad Ecclesias cathedrales, dictum est supr. sess. 7. de reformat. cap. 1.

Distributiones quotidiana creanda ex tertia parte quorumcunque fructuum, quorumcunque beneficiorum; portiones absentium cedunt pijs locis arbitrio Episcopi, nisi actu ministrent in Ecclesia curata extra ciuitatem, &c.

C A P V T I I I.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Detractio tertiae partis fructuum conuertenda in distributiones quomodo facienda.
- 3 Non admittit distributiones creatas in anniuersarijs.
- 4 Dignitatem obtinens in Cathedrali, vel Collegiata, licet vocem in Capitulo non habeat, nec eum ca-

teris distributiones participet, detractio tertiae partis fructuum est obnoxius.

5 Loquitur de distributionibus extraordinarijs, & improprijs.

6 Non comprehendit Canonicos habentes Ecclesias Parochiales, non tamen Canonicatibus annexas.

§ Sess. 21. c. 3.

b Suprà sess. 21. de reformat. c. 3.

Episcope^a, etiam tanquã delegati Apostolici, a ex fructibus, & prouentibus quibuscumque β omnium dignitatum, personatum, & officiorum, in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis existentium tertiam partem in distributiones eorum arbitrio assignandas, diuidere possint, vt scilicet, qui eas obtinent si personaliter competens ibi seruitium iuxta formam, ab eisdem Episcopis præscribendam, quolibet die statuto non impleuerint, illius diei distributionem amittant, nec eius quoquo modo dominium acquirant, *sed fabricæ Ecclesiæ*, quatenus indigeat, aut alteri pio loco arbitrio Ordinarij applicetur. Crescente verò contumacia, contra eos iuxta sacrorum Canonum constitutiones procedant. Quod si alicui ex prædictis dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis de iure, seu consuetudine, iurisdictio, administratio, vel officium non competat, sed extra ciuitatem in diocesi cura animarum immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit, tunc pro tempore, quo in curata Ecclesia resederit, ac ministrauerit, tanquam præsens sit, ac diuinis intersit, in Ecclesijs Cathedralibus, ac Collegiatis habeatur. Hæc in ijs tantum Ecclesijs constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo vel statutum, vt dictæ dignitates non seruientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & prouentuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, & constitutionibus, etiam iuramento, & quauis auctoritate firmatis.

1. **V**ide Couarr. lib. 3. var. cap. 13. num. 7. Nauarr. de orat. miscel. 59. nu. 6. & miscel. 14. num. 51. Henriq. in sum. lib. 7. de indulgent. cap. 39. §. 3. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb. distributiones, §. 4. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 7. g. 8. Nicel. Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 430. cum seqq. Monet. de distribut. quotid. p. 3. g. 6. num. 29. Anton. Ricciol. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. cap. 15. Raguc. de voce canon. in Capitulo. quest. ult. Rot. decis. 712. p. 1. recent. metipsum in tract. de Canonic. cap. 21. num. 23. cum seqq. nouissimè Steph. VVeys in constitutiones 24. ex iure antiquo desumptas, & per Concil. Trid. innouatas, constit. 11. num. 7. cum seqq. Vasquez in opusc. moral. cap. 4. §. 3. dub. 2. num. 222. & suprâ sess. 22. de reformat. cap. 3. satis dictum est de materia huius decreti.

2. **a** Ex fructibus, & prouentibus, &c. Vide Nicol. Garc. d. p. 3. c. 2. num. 477. dicit quod debent esse fructus illius Ecclesiæ, in cuius choro sedem habent hæc dignitates, secus verò si nullos fructus percipiant istæ dignitates ex illis Ecclesijs, in quibus sedem habent in choro, tamen nunquam fecerunt residentiam, & habent proprium districtum, in quo suam iurisdictionem exercent, & num. 467. refert decism huiusmodi detractioem ex fructibus esse faciendam, non secundum taxam antiquam, prout in libris Capitulorum, sed secundum veram eorundem fructuum estimationem, iuxta valorem currentem.

3. Concilium in præsentem non admittere distributiones creatas ex anniuersarijs, & alijs communibus ministerijs, censuit Rot. in Hortolan. Canonicatus 10. Iunij 1619. coram bona mem. Remboldo.

4. β Omnium Dignitatum, &c. Obtinentem in Cathedralibus, & Collegiatis Dignitatem, licet vocem in Capitulo non habeat, nec distributiones quotidianas cum cæteris participet, detractio tertiae partis fructuum esse obnoxium, refert decism Nicol. Garc. d. c. 2. num. 481.

vtbi numer. 483. attestatur pariter resolutum non comprehendit sub hoc decreto dignitates, quæ etsi locum habeant in choro, nullas tamen habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præbendas, vel fructus tenues, quæ retineri possunt cum Canonicatibus, vbi est consuetudo absque alia dispensatione, vt cap. 1. de consuet. lib. 6. nec illis vnire Ecclesias parochiales ad augendos fructus distributionum quotidianarum Episcopum posse. Vide posita ad d. cap. 3. sess. 22. de reformat.

5. **Sed fabricæ Ecclesiæ, &c.** Hoc decretum dum decidit portionem distributionum ijs contingentem, qui non intersunt, applicari debere fabricæ Ecclesiæ quatenus indigeat, vel alteri pio loco, arbitrio ordinarij, loqui de distributionibus extraordinarijs, & improprijs, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Personatum, & Officiorum constituuntur lucrificandæ ab eis solis, qui huiusmodi beneficia habent, implendo Officia & seruitia diuina eis ab Episcopo præscribenda, & designanda; aliud verò decretum, quod habetur suprâ sess. 21. de reformat. cap. 3. dum tenet huiusmodi portionem distributionum interessentibus accrescere, intelligi de distributionibus ordinarijs, & proprijs, quæ constituuntur de fructibus communibus lucrificandæ ab obeuntibus communiter Officia diuina, referunt Nauarr. de orat. miscel. 59. num. 9. Paul. Fusc. de visitat. lib. 1. cap. 16. num. 25. Galet. in margar. casuum conscient. verb. officium diuinum, pag. 190. Azor. d. part. 2. lib. 7. cap. 7. quest. 8. Monet. d. quest. 6. num. 29. Campan. in diuers. iuris canon. rub. 7. cap. 6. nu. 15. vers. consulti. Aliam concordiam assignat Garc. d. cap. 2. num. 465. Rot. in Astorican. residentijs 6. Iulij 1616. coram R. D. meo Coccino Decano, impressa post tract. de distribut. quotid. Alexandri Moneta, & per Farin. d. decis. 712. p. 1. recent. cuius memini de officio, & potest. Episcop. p. 3. alleg. 53. nu. 154. Nouè Stephan. VVeys d. constit. 11. nu. 13. pag. 97. addit Concilium in præsentem iubere applicari distributiones

nes quotidianas, propter illicitam absentiam fabrica Ecclesie quatenus indigeat, vel alteri pio loco ad arbitrium Ordinarij Episcopi, quia tertia illa pars fructuum decucitur, & in distributiones quotidianas convertitur, non in aliquod solatium praesentium, sed in odium & penam absentium, & personaliter non adimplentium debitum officium: & ideo non subest ratio cur ex poena, vel odio aliorum praesentes debent aliquid lucrari, ne videantur ex culpa, vel delicto locupletari: ut ea de re extare peculiararem declarationem sacre Congr. refert idem Steph. VVeyms in hac verba. Distributiones quotidianae, quae ex tertia parte fructuum iuxta decretum Concilij procedunt, debent assignari horis singulis, & pro qualibet hora fieri portio; & qui non interierint, distributiones amittant, nec absentibus adempta; inter praesentes possunt dividi, sed fabrica Ecclesiae, aut alteri loco pio pro arbitrio Ordinarij debent applicari.

§ *Cura animarum imminuat.* Secus si tantam jurisdictionis: si vero est vniuersa, sic locus extirpanda, qui vero, de praebenda, & tunc cum visitauerit suam jurisdictionem, iurabitur praebenda, & fructus, non autem distributiones quotidianas, ita refert decisum Garc. d. p. 3. cap. 2. num. 335. § *Habeatur.* Non comprehenduntur Canonici habentes Ecclesias parochiales, non tamen Canonicatus annexas, seu unitas, qui si in Parochialibus resederint, & fuerint privilegiati ad perceptionem fructuum, exceptis distributionibus quotidianis, iuxta Bullam Pij V. vel ex indulto Apost. non poterunt optare neque domos canonicales, neque Canonicatum presbyteralem, & similia, & non habeantur pro praesentibus, sed tantum sunt privilegiati ad percipiendos fructus, & id quantum scilicet extat consuetudo, vel statutum, quo absentes non possunt optare, secus, quo absentes possunt optare, ita refert decisum Garc. d. p. 3. cap. 2. num. 337.

In Cathedrali, vel Collegiata, etiam Regalari, mancipatus non habeat vocem in Capitulo, nisi sit Subdiaconus; oneribus subeundis per se infra annum sint quique idonei. In posterum provisio fiat solis habentibus integre etatem, &c.

C A P V T IV.

1 Doctores referuntur de materia huius cap. quoad primam partem agentes. 2 Canonicus non Subdiaconus nec vocem consultivam in electionibus, & in Synodo habet. 3 Procedit in Canonicis habentibus vocem ratione canonie. 4 Canonicus in sacris non constituitur vocem in Capitulo aliquo pacto acquirere, seu praescribere non potest. 5 Canonicus in Collegiata nisi sit in Sacris vocem in Capitulo non habet. 6 Canonicus a Sede Apost. super etate dispensatus non prius cogendus ad sacros Ordines promoueri, quam ad 22. annos peruenerit. 7 Canonicus supranumerarius an habeat vocem in Capitulo. 8 Praesidens Capitulo etiam si non sit in Sacris, in eo proponere, ac resolutiones accipere potest. 9 Praelato Ecclesie collegiatae etiam si sacris Ordinibus careat, praesidentia, ac vox in Capitulo competit. 10 Decanis, seu Archidiaconis primis dignitatibus non licet dare vocem in Capitulo, licet in eo proponere valeant. 11 Dissensus a Papa in etate ad obtinendum Canonicatum in Cathedrali vocem in Capitulo habet. 12 Praebendas duas in eadem Ecclesia obtinens duas voces in Capitulo habere debet. 13 Canonicus ex Ordine Subdiaconatus suscepto an-	te legitimam etatem vocem in Capitulo non habet. 14 Vox simpliciter & absolute de actiua intelligitur. 15 Beneficiati Ordines suscipere requisitos infra annum tenentur. 16 Comprehendit beneficia, quae Ordinem requirunt extra Ecclesiam Cathedrali, vel Collegiatam existentia. 17 Capellania quae requirit certum Ordinem, comprehenditur sub hoc decreto. 18 Capellania non potest conferri illi, qui non est illius etatis, ut infra annum ad Ordinem requisitum promoueri possit. 19 Capellania Sacerdotalis. 20 Impedimentum quod requiratur ut Canonicus Ordinem requisitum infra annum suscipere non teneatur. 21 Annus quo Canonicus Ordinem requisitum suscipere tenetur, computandus a die habitae possessionis. 22 Pena priuationis dimidia partis distributionum, quam incurrunr Canonici requisitos Ordines non suscipientes, quae. 23 Canonicus non promotus infra annum potest alijs poenis, quam priuationis puniri. 24 Parochus an, & quando, & sub quibus poenis teneatur suscipere sacerdotium. 25 Prouisio de beneficijs non est facienda nisi ijs, qui iam etatem & ceteras habilitates integre habere dignoscantur:

Quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, saeculari, vel regulari Ecclesia diuini mancipatus officij, & in Subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit, & vocem in huiusmodi Ecclesijs in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab alijs liberè fuerit concessum. Si vero, qui dignitates, personatus, officia, praebendas, portiones, ac qualibet alia beneficia in dictis Ecclesijs obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa, videlicet, ut alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent quocumque privilegio, exemptione, prerogativa generis nobilitate sunt insigniti, teneantur, & in isto impedimento cessante, & infra annum Ordines suscipere requisitos & alioquin poenas incurrant, iuxta constitutionem Concilij Viennensis, quae incipit, ut ijs, qui, quam praesenti decreto innouat cogantur Episcopos, diebus statutis dictos Ordines per se ipsos exercere, ac cetera omnia officia, quae debent in cultu diuino praestare, sub eisdem, & alijs etiam grauioribus poenis, arbitrio eorum imponendis. Nec alijs in posterum fiat prouisio, nisi ijs qui iam etatem, & ceteras habilitates integre habere dignoscantur: aliter irrita sit prouisio.

a. c. v. ij. de etate, & qual. lib. 1. ca. 22. Or. 6. b. h. 14. cap. 11.

Vide

1. **V**ide Rebuff. in *tract. nominat. q. 8. num. 3.* Naumie. *con-*
fil. 7. de cleric. non resident. in nouis. Petr. Greg. *syn-*
tagm. Turis. p. 2. lib. 15. cap. 23. num. 13. Cardoso in *praxi lu-*
dicum verb. Canonici. num. 5. Valenzuel. *109. 1. conf. 34. nu-*
99. Villar del patronado de Catalania. p. 7. §. 1. num. 15. Fr.
 Emman. *quast. regul. tom. 1. quast. 8. art. 6. et tom. 2. quast. 51.*
 art. 5. Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fori ecclesiast. decis. 364. in*
1. edit. alias resolut. 486. in 2. edit. Vgolin. de officio. et pote-
state Episcopi cap. 19. §. 3. num. 1. Azor. *instit. moral. p. 2. lib.*
3. cap. 11. quast. 20. late Monet. de distrib. quotid. p. 2. quast.
20. num. 2. cura segg. vbi multipliciter ampliat. Piafec. in
praxi Episcopi. p. 2. cap. 3. num. 7. Nicol. Garc. *de benef. part.*
3. cap. 4. à num. 24. Homobon. *de Bonis de examine eccles.*
p. 1. tract. 1. cap. 10. quast. 62. in fine. Rot. *decis. 600. num. 4.*
in 1. collect. nouiss. Fariv. alias parte. 4. diuers. metipsum in
tract. de Canonici. cap. 37. Ludouic. Miranda in *man. Pra-*
lator. tom. 2. quast. 23. art. 5. conclus. 5. Paul. Layman in *can-*
on. quast. de Pralat. eccles. elect. quast. 28. respons. 2. et quast.
181. respons. 3. Raguc. *de voce canon. in Capitulo. quast. 24.*
 Sebast. Caf. in *relect. de eccles. hierarchie. disputat. 2. §. 1.*
num. 2. Iul. Lator. *variarum lucubrat. tom. 1. titul. 4. cap.*
15. ex num. 33. Tamburin. *de iure Abbatum. tom. 1. disput. 5.*
quast. 8. num. 8. Aldan. in *compend. canon. resolut. lib. 1. titul.*
8. ex num. 1. Sel. in *selectis canonici. cap. 2. per rot. nouissimè*
 Stephan. VVeyms *ad constitutiones 24. ex antiquo iure de-*
sumptas. et per Concilium Trid. innouatas consil. 4. pag. 35.
cum segg. vbi innouatur Clem. vi. de atate et qualite per de-
cretum in presentu. Rota decis. 600. num. 2. p. 4. diuersor.
2. Procedere non modo in omnibus actibus expedien-
 dis, qui capitulariter expediuntur, sed etiam in electioni-
 bus, & minus in Synodo huiusmodi Canonici vocem
 consultiuam, neque assentiuam, aut sedem in Capitulo
 habere posse, refert decisu Nicol. Garc. *d. p. 3. c. 4. n. 25.*
3. Procedere quoque in Canonici habentibus vocem
 ratione canonicæ, tenet Monet. *d. part. 2. quast. 20. à nu-*
mer. 1. quem refero *de Canon. cap. 37. num. 7.* non autem
 in habentibus alio iure, puta priuilegio, statuto, funda-
 tione, vel consuetudine, quia licet Subdiaconi non sint,
 vocem in Capitulo habere, resoluunt Fr. Emman. *d. tom.*
2. q. 51. art. 1. Nicol. Garc. *in addit. ad d. p. 3. cap. 4. num. 31.*
 Portel. in *dub. regular. verb. electio num. 6.* Sigism. à Bono-
 nia *de elect. dub. 91. num. 2.*
4. Vocem in Capitulo aliquo pacto acquirere, seu præ-
 scribere non posse Canonici donec in Sacris fuerit
 constitutus, tenet Sel. in *selectis canon. cap. 2. num. 3. vbi te-*
statu sic fuisse decisum sub die 20. Aprilis 1602.
5. Canonici in Collegiata licet possint esse in ætate
 quatuordecim annorum nihilominus nisi sit in 22. anno,
 non posse habere vocem in Capitulo, dicit Sel. *d. cap.*
2. nu. 4. attestans ita fuisse resolutum *sub die Augusti 1621.*
 Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 4. cap. 482. num. 20.*
cum segg.
6. Canonici à Sede Apost. super ætate dispensatum
 non prius cogendum esse ad sacros Ordines promoueri,
 quam ad 22. annos peruenerit, refert decisum Garc.
d. p. 3. cap. 4. num. 17.
7. Canonicos supranumerarios, qui priuilegio Apost. in
 aliqua Cathedrali recipiuntur, cum eo quod solum partici-
 pent de distributionibus quotidianis, & nullam obti-
 neant præbendam, sed ad primam vacaturam iuxta eor-
 um prioritatem admittantur, non tenent habere maio-
 rem ætatem quam 14. annorum, dummodo non optent
 nisi cum ætate requisita, resolut Sel. *di. cap. 2. nume-*
ro 5. vbi ait sic fuisse decisum in Vennfren. 13. Martij
1603.
8. Archidiaconus, ad quem de consuetudine Ecclesiæ
 spectat absente Decano conuocare Capitulum, & in
 eo proponere, ac resolutiones accipere, id potest etiam
 si non sit in Sacris, cum iste sit actus iurisdictionis, qui
 competit Archidiacono etiam in Sacris non constitu-
 to, & ad Decanum non spectat ratione Ordinis, sed
 antiquitatis, & superioritatis, ita refert decisum Garc. *d.*
p. 3. cap. 4. num. 26.
9. Prælato Ecclesiæ collegiatæ, etiam si sacris Ordinibus
 careat, præsentiam, ac vocem in Capitulo competere,
 resoluunt Villar, *del patronado de Catalania. p. 7. §. 1. num. 15.*
 Raguc. *de voce canon. in Capitulo quast. 5. num. 3. et quast. 24.*
num. 3. Nicol. Garc. *in addit. ad d. cap. 4. sub num. 26.* vbi
 subdit in illis non procedere hoc decretum, refero Ego
 ipse *d. tract. de Canon. cap. 37. num. 11.*
10. Decanis, Archidiaconis, seu Prioribus (licet possint
 conuocare Capitulum, & in eo proponere, ac resolutiones
 accipere, etiam si in sacris constituti non sint, vt re-
 fert decisum Garc. *d. cap. 4. num. 26.*) non licere dare vo-
 cem in Capitulo stante dispositione Concilij in presenti,
 attestatur resolutum Garc. *in addit. ad d. cap. 4. sub num. 26.*
 pro vt refero *d. tract. de Canon. cap. 37. num. 12.*
11. Dispensatum à Papa in ætate pro obtinendo Can-
 onicatu in Cathedrali vocem in Capitulo habere existi-
 mauit Sel. *d. cap. 2. num. 9.* attestans ita fuisse decisum
 in Reatina 10. Julij 1627, & in Montuspolitani 13. Ianua-
 rij 1629, & in S. Miniati 15. Septembris eiusdem anni,
 & harum decisionum memini *d. tract. de Canon. cap. 37.*
num. 13. vbi tamen subdidi ex Rot. Senen. *Archipresby-*
teratus 23. Iunij 1606. coram bono mem. Card. Lancelotto
ium. contrarium esse tenendum vbi dispensatio non
esset sufficiens.
12. Obtinentem ex legitimo titulo in eadem Ecclesia
 duas præbendas, vel præbendam, & Dignitatem, duas
 voces in Capitulo habere debere resoluunt Couarr. *lib.*
3. variar. cap. 13. num. 6. Hoied. *de incompat. benef. p. 1. cap.*
12. à numer. 15. & saltem stante consuetudine admittit
 Monet. *de distrib. quotid. p. 2. quast. 4. n. 14.* Rot. in *Orien-*
sen. Canonici. 11. Martij 1619. coram bono memoria Rem-
boldo.
13. In Subdiaconatus Ordine, &c.] Non sufficere quod
 quis Ordinem requisitum suscipiat ante legitimam æta-
 tem, ne videatur ex delicto suo assequi quod sine illo
 non fuisset assequutus, resoluunt Fr. Emmanuel *quast.*
Regular. tom. 3. quast. 23. art. 12. Hieron. Roder. in *compen-*
diu quast. regular. resolut. 15. num. 24.
14. Vocem in huiusmodi Ecclesijs, &c.] Activam scilicet,
 quæ simpliciter, & absolute vox dicitur, non autem pas-
 suam, vt per Garc. *in addit. ad d. p. 3. cap. 4. sub num. 15.*
 quem refero *d. tract. de Canon. cap. 16. num. 18.*
15. Si verò qui Dignitates, &c.] Vide Azor. *instit. moral. p.*
2. lib. 6. cap. 8. quast. 11. Fr. Emmanuel *quast. regular. tom. 2.*
quast. 51. art. 5. Zerol. in *praxi Episcopi. p. 1. verb. Canonici.*
 §. 2. Monet. *de distrib. quotidian. p. 2. quast. 19. num. 9.* Ni-
 col. Garc. *d. cap. 4. num. 10. cum multis segg. metipsum d.*
tract. de Canon. cap. 16. per totum.
16. Et comprehendere hoc decretum etiam beneficia,
 quæ Ordinem requirunt extra Ecclesiam Cathedralem,
 vel Collegiatam existentia, resoluunt Aloyf. Ricc. *d. re-*
sol. 486. num. 12. Nicol. Garc. *d. cap. 4. à num. 13.* et in *ad-*
dit. num. 15. refert decisum comprehendendi sub hoc decre-
 to Capellaniam requirentem certum Ordinem.
17. Capellaniam si requirit certum Ordinem compre-
 hendi sub hoc decreto, vt obtinentes beneficia tenean-
 tur intra annum suscipere Ordines requisitos, refert de-
 cisum Nicol. Garc. *in addition. ad d. cap. 4. num. 12.* & te-
 net Alex. Trentacinq. *const. 41. per tot.*
18. Capellania de iure patronatus laicorum, cui est iniun-
 ctum onus dicendi Missas personaliter, vel Euangelium,
 vel Epistolam cantandi, non potest conferri ei, qui non
 est illius ætatis, vt infra annum ad Ordines promoueri
 possit, idem si in fundatione dictum fuerit quod obti-
 nens esset Sacerdos, Diaconus, vel Subdiaconus, ita re-
 fert decisum Garc. *in addit. ad p. 7. cap. 1. num. 99.*
19. Capellania est Sacerdotalis, ita vt possit conferri ei,
 qui intra annum valeat promoueri ad sacerdotium, si in
 eius fundatione dictum sit quod ad eam debeat presentari
 vnus Capellanus sive genere testatoris aliquis Presbyter inue-
 niatur, alias quicumque alius sic Sacerdos, qui Capellanus te-
 neatur facere singulis annis anniuersarium pro anima testa-
 toris, & teneatur Missas, & alia diuina officia celebrare in ea-
 dem Capella iuxta facultatem, & possessionem fructuum, &
 reddituum. Ad decis. Mantica 129. vbi fit differentia in-
 ter Presbyterum & Sacerdotem, fuit dictum non appli-
 cari ad casum, cum illa loquatur de obferuantia subfe-
 quuta, in qua principaliter se fundat decisio, ita Sel. *d. c. 2.*
n. 20. attestans sic fuisse decisum in *Salernitana 11. Jan. 1620.*
 §. Iusto

20. *In iusto impedimento cessante.* Exemplificat Monet. de distribut. quotidian. p. 2. quest. 19. num. 3. cum gloss. verb. iusto impedimento, in cap. commissio. de elec. lib. 6. in infirmitate totius illius anni, vel si absens erat Episcopus, & commendatitiae litterae haberi non potuerunt, vel cum Episcopus ordinare noluit, aut denique addi posse sentit si absens fuit causa studiorum de licentia Episcopi. saltem quoad effectum vitandi alias poenas praeter amissionem dimidia distributionum. Ego ipse d. tract. de Canon. cap. 16. num. 11. Et refert Aloyf. Ricc. d. resol. 486. num. 6. poenam canonicam praescriptam his, qui ultra annum sacerdotum non perceperint, non habere locum in Rectore, qui intra annum a die adeptae possessionis, vel intra tempus legitime ei prorogatum comparuit, & se promoueri petijt, offerendo quantum in se erat, se paratum suscipere sacerdotium, & Ordines, & tamen Ordinarius propter illiteraturam, vel aliam causam eum promouere noluit, & num. 8. asserit decisum, parochum si eo morbi genere teneatur, ut ad functionem sacerdotij, & res diuinas per se obeundas minime idoneus esse videatur, non teneri, durante dicto morbi genere se initiari facere.
21. *Intra annum, &c.* Computandum scilicet a die habitae possessionis, dummodo per prouisum non steterit quominus antea possessionem percepit, ita Ego ipse d. tract. de Canonie. cap. 16. num. 7. ubi refert decisum in Veronen. 13. Septembris 1631.
22. *Alioquin poenas incurrant, &c.* Poenam priuationis dimidia partis distributionum, quam incurrunt Canonici, & alij intra annum requisitos Ordines non suscipientes, intelligendam de ijs dumtaxat distributionibus, quae proprie & strictè distributiones quotidianae dicuntur, ne-

pe quae datur ijs, qui horis, seu officijs ordinarijs intersunt, de quibus loquitur Clem. ut ij, de grate & qualis. non autem de extraordinarijs, distributionibus, quae datur pro funebribus, seu anniuersarijs defunctorum, & alijs huiusmodi, quae largè & generaliter distributiones dicuntur, resoluunt Monet. de distrib. quotid. p. 1. quest. 3. num. 12. nisi distributiones funeralium, seu anniuersariorum sint vnitae cum horis, Gare. in addit. ad d. p. 3. cap. 4. sub numer. 15. quem refert d. tract. de Canon. cap. 16. num. 13. ubi num. 14. resoluo poenam praesatam priuationis dimidia partis distributionum intrare, quamuis reliqua dimidia, quae superest, non sufficiat ad sustentationem, & numer. 15. etiam quamuis iste non promotus inter sit diuinis, & officium recitet.

Non promotum infra annum ad requisitos Ordines posse alijs poenis quam priuationis puniri, colligitur ex d. Clem. ut ij, & decisum fuisse testatur Gare. d. p. 3. cap. 4. num. 16. quem refert d. cap. 16. num. 20. ubi subdo priuationem non incurrunt ipso iure, & non licere Episcopo ad huiusmodi priuationem procedere absque solemnitate a Concilio requisita.

An verò, & quando, & sub quibus poenis teneantur parochi suscipere sacerdotium infra annum a sibi commissi regimini tempore numerandum, dixi latè de officio, & potest. Parochi cap. 5. per tot.

Nec alijs in posterum fiat prouisio, &c. Vide Nauarr. consil. 45. in antiq. alias consil. 10. in nouis, sub titul. de temporibus ordin. & consil. 2. alias 8. de praebend. Paul. Commot. respons. moral. libro 6. questione 64. numero 2. Lessi. de iustis. libro 2. cap. 34. dub. 24. in fine. Homoboni. de Bonis de examine Ecclesiast. part. 1. tract. 1. cap. 9. quest. 51.

Dispensationes committe de extra Curiam Rom. ab Ordinarijs videantur, nec gratiosae effectum habeant, nisi Episcopus cognouerit summarie.

C A P V T V.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Dispensationes, seu commutationes vltimarum voluntatum committi possunt Abbatibus, & alijs Prelatis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem.
- 3 Dispensationes matrimoniales quando inferioribus possint committi.
- 4 Dispensationes matrimoniales Priori sunt committende si Prioratus sit nullius diocesis.
- 5 Dispensationes matrimoniales, & litterae in forma Dignum sunt committende illi, cui mandata est iurisdictione, visitatio, &c.
- 6 Taciturnitas veri, & expressio falsi an & quando vitiet gratiam.
- 7 Ordinarius, qui debet cognoscere extra iudicialiter an dispensatio careat vitio surreptionis, tenetur citare partem.

Dispensationes, quacumque auctoritate concedendae, si extra Romanam curiam committendae erunt, a committantur ordinarijs, illorum, qui eas impetrauerint, ea verò quae gratiosè concedentur, suum non fortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tanquam delegatis Apostolicis, summarie tantum, & extra iudicialiter cognoscatur, & expressas preces surreptionis, vel obreptionis vitio non subiacere.

1. **V**ide Seraphin. decis. 1072. Fernandez in examine Theolog. moralis part. 3. cap. 16. §. 3. num. 11. Franc. Leon. in thesauro fori Eccles. part. 2. cap. 2. num. 49. Monet. de commutat. vltim. volunt. cap. 7. num. 30. cum seqq. Aloyf. Ricc. in decis. Curia Archiep. Neapol. part. 4. decis. 35. & Committantur Ordinarijs, &c. Etiam Abbatibus, & alijs Prelatis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, ac proprium districtum, committendas esse dispensationes, seu commutationes vltimarum voluntatum, quas eorum subditi a Sede Apostol. impetrant, resoluunt Gare. de benefice. part. 9. cap. 2. num. 147. Flores de Medina var. libro 3. quest. 24. num. 22. Monet. dicit. cap. 7. num. 34. ubi num. 44. testatur styllum Curiae nunc habere ut huiusmodi commissiones nunquam hinc Prelatis, aut eorum vicarijs, sed Ordinarijs locorum, aut ijs deficientibus fiat Episcopis, seu Ordinarijs vicinioribus. Intellige tunc de eorum huiusmodi dispensationes posse committi inferioribus Ordinarijs quando sunt nullius diocesis, & habet

quasi Episcopalem iurisdictionem, Coccin. decis. 346. quam ad litteram refert Modern. de supplicat. ad sanctiss. part. 2. cap. 4. num. 35.

Dispensationes matrimoniales, & aliae quaecumque quae subditis inferiorum Episcopis a Sede Apost. conceduntur, si eas extra Romanam curiam committi contigerit, & illi inferiores nullius diocesis existant, & iurisdictionem quasi Episcopalem habeant, eisdem inferioribus, non autem vicinioribus Episcopis sunt committendae, ita refert decisum Nicol. Gare. d. p. 9. c. 2. num. 142.

Dispensationes matrimoniales, & aliae huiusmodi Priori sunt committendae, si Prioratus sit nullius diocesis, & quasi Episcopalem iurisdictionem habeat, ita refert decisum Nicol. Gare. d. part. 9. cap. 7. num. 144.

Dispensationes matrimoniales, & litterae in forma Dignum sunt committendae illi, cui mandata est iurisdictione, visitatio, correctio, & superioritas, etiam quoad institutionem, praesentationem, & nominationem,

ita refert decifum Garc. *diñ. part. 9. cap. 2. numero 145.*
 β *Exprefias preces fubreptionis, &c.] An & quan-*
do taciturnitas veri, aut exprefio falſi vitiet gratiam?
 vide late Monet. *diñ. tract. de commutat. vltim. volunt.*
cap. 6. num. 114. cum multis feqq.

Ordinarius, qui ex vi Concilij in præſenti de-
 bet cognoscere extraiudicialiter, an difpenſatio ca-
 reat vito fubreptionis, & obreptionis, teneri ci-
 tare partem, refoluit Aloyf. Ricc. *in præſi aucto. re-*
fol. 50.

Vltima voluntates circumſpectè commutandæ.

C A P V T V I.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Cauſa iuſta, & neceſſaria copulatiuè requiritur ad commutationem vltimarum voluntatum.
- 3 Pecunia legata ad aliquem vſum quando non ſufficit, poteſt Epifcopus commutare.
- 4 Vſus legatus quando non poteſt adimpleri, Epifcopus conuertit in alium pium vſum.
- 5 Monafterium quando in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc Epifcopus vt alibi conſtruat effecere poteſt.
- 6 Legatum quando eſſet factum ad vnum vſum non ita neceſſarium, tunc poteſt Epifcopus in alium

vſum pium eidem Eccleſia magis neceſſarium commutare.

- 7 Epifcopus pro vna tantùm vice, & ad tempus poteſt cum conſenſu hæredis voluntatem defuncti alterare.
- 8 Epifcopus poteſt in alio loco teſtatoris exequi voluntatem, quando Eccleſia, ad cuius fauorem illa emanauit, negligens eſt.
- 9 Epifcopus poteſt commutare defunctorum voluntates ſi urgeat aliunde neceſſitas commutandi, neque adiri poteſt Papa.
- 10 Cardinales, Abbates, & Vicarius Epifcopi, Capitulum Sede vacante an poſſint commutare.

4 Inſtã deſſ.
 vltim. de re-
 form. c. 4.

IN commutationibus vltimarum voluntatum, a quæ non niſi ex iuſta, & neceſſaria cauſa fieri debent, β Epifcopi, tanquam Legati Sedis Apoſtolicæ, γ ſummariè & extraiudicialiter cognoscant, nihil in pre-
 cibus tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſe narratum, priuſquam commutationes prædictæ executioni demandentur.

1. **V**ide cap. tua vobis 17. §. cum igitur, vbi Cou. de teſtam. Nauarr. *in man. c. 27. num. 38.* Suar. de Paz *in præxi tom. 2. præl. 2. num. 45.* Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſſ. 1. rub. num. 24.* Fr. Emman. *quaſt. regul. tom. 2. quaſt. 125. art. 9.* Aloyf. Ricc. *in collect. deciſ. part. 3. collect. 558.* & *in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 171. part. 4.* Franc. Leon. *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. cap. 2. num. 50.* Mari. Anton. *var. reſol. lib. 1. reſol. vlt. caſu 40.* late Monet. *in tract. de commut. vlt. volunt. cap. 5. cum tribus ſeqq. metipſum de officio, & poteſt. Epifcopi part. 3. alleg. 83.* Valenzuel. *conſ. 130. num. 54. tom. 2.* Perez de Lara *de anniuers. & Capell. lib. 1. cap. 14.* Gabr. Pereira *de manu Regiæ part. 1. c. 16.* Mich. de Reinoſo *in obſeruat. iuris, obſeruat. 7.* Ciardin. *controu. foranſ. cap. 5. num. 16. cum ſeq.* Franc. Carpan. *de execut. teſtament. lib. 3. cap. 4. num. 4. cum ſeqq.*
2. **Q**ue non niſi ex iuſta, & neceſſaria cauſa, &c.] Ergo vtrumque copulatiuè requiri ad cauſam huiusmodi commutationum, quòd nimirum ſimul ſit iuſta & neceſſaria, ex hoc loco colligit Monet. *d. tract. de commut. vltim. volunt. c. 6. num. 86. cum ſeqq. & num. 110.* aperte docet quamlibet de per ſe ſufficere, reſpondens vt cum ſit commutatio ex cauſa neceſſaria, illa neceſſitas iuſta, hoc eſt, non iniuſta eſſe debeat, vel potiùs illa vt cauſa commutationis non ſolum poſſit eſſe neceſſaria, ſed & quauis alia iuſta, hoc eſt, probabilis, ſeu rationabilis.
3. **I**nter iuſtas cauſas, ob quas Epifcopus vltimas defunctorum voluntates commutare poteſt, illa prima eſt, quando pecunia legata ad aliquem vſum non ſufficeret, quia tunc in alium vſum per Epifcopum conuertiri poſſe, reſoluit Aloyf. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. collect. 558. verſ. tertiu cauſa.* Bertach. *in tract. de Epifcopo lib. 4. part. 4. num. 71.* Roch. de Curte *de inrepar. verb. conſtruat. q. 11.* Lambert. *in ſimili tract. lib. 1. part. 1. q. 4. art. 12.* Monet. *d. cap. 5. num. 330.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 7.* Perez de Lara *d. lib. 1. cap. 14. num. 9.*
4. **S**ecunda cauſa eſt, quando vſus legatus non poteſt adimpleri, tunc enim Epifcopum poſſe quæcunque legata pia in alios pios vſus conuertere, reſoluit Guido-pap. *deciſ. 556.* Aloyf. Ricc. *d. collect. 558. verſ. prima.* Monet. *d. cap. 5. num. 322.* Perez de Lara *d. lib. 1. cap. 14. num. 27. cum ſeqq.* Molin. *d. tract. 1. diſput. 249. num. 7.* Franc. Carp. *d. lib. 3. cap. 4. num. 21.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 8.* Veluti ſtante difficultate executionis, quia tunc poterit

Epifcopus relictum pium in alio pio opere erogare, veluti ſi anniuersarium relinquatur pro Miſſis cantandis, quæ tunc temporis cantari non poſſunt propter interdictionem, nam poterit relictum in aliud opus pium conuertiri. Vel ſi iubeat anniuersarij Miſſas celebrari hora vndecima quotidie, poterit iubere quòd tempore veris, & æſtatis celebretur anteriori hora; ita Perez de Lara *de anniuersar. & Capell. lib. 2. c. 10. num. 24. cum ſeqq. vbi num. 27.* aduertit quòd quando propter impedimentum, ſeu difficultatem anniuersarium non poteſt impleri in ſpecifica forma, ſed debet neceſſario conuertiri in alium pium vſum arbitrio Superioris, ſi teſtator prouiderit quid faciendum ſit, illud eſt obſeruandum.

Tertia cauſa eſt, ſi monafterium in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc enim Epifcopum, vt alibi conſtruat, effecere poſſe, tenent Gambr. *de officio, & poteſt. Legati à latere, lib. 6. à num. 223.* Aloyf. Ricc. *diñ. collect. an. 558. in fine.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 10.* Molin. *d. tract. 2. diſput. 249. num. 7. verſ. vnde.* Franc. Carp. *d. lib. 1. cap. 22. num. 11.*

Quarta cauſa eſt, quando legatum eſſet factum ad vnum vſum non ita neceſſarium, quia tunc poſſe Epifcopum in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis neceſſarium commutare, aſſerunt Aloyf. Ricc. *d. collect. 1270. verſ. limita ſexto.* Marc. Anton. Genuenſ. *in præxi Archiep. Neapol. cap. 19. in vltim. impreſſ. & in præxi. Eccleſ. quaſt. 213.* Vgol. *de officio Epifcopi, cap. 61. num. 5.* Mart. *de iuriſdicit. part. 4. caſu 74. num. 10. & 11.* Monet. *d. cap. 5. num. 354.* Ego ipſe *d. alleg. 83. num. 12.* Vnde Gullielm. Benedict. *in cap. Raynurius, verb. reliquit num. 17. de teſtament. quem reſert & ſequitur Perez de Lara d. lib. 1. c. 10. num. 29.* tenet quòd ſi teſtator reliquit viginu annuatim pro anniuersario celebrando in Eccleſia, quæ indiget reparatione, nec ſit aliunde vnde reparari poſſit, tunc de auctoritate Epifcopi, & eius licentia, poterit illa pecunia conuertiri in Eccleſiæ reparatione per aliquod tempus; & idem Perez de Lara *citato loco num. 30.* ait quòd ſi relinquatur pecunia pro conſtruenda capella, vbi ſunt aliæ plures ad ſufficientiam, & Eccleſia indigeret reparatione, tunc poteſt conſumi pecunia in reparatione, & idem dicit ſi relinquatur pecunia pro ædificanda Eccleſia in ciuitate, vbi ſunt plures Eccleſiæ ruinoſæ, & egentes reparatione, nec ſit vnde ſubueniri, aut prouideri poſſit, quia

quia tunc auctoritate Episcopi poterit illa pecunia conueniri in reparatione antiquarum Ecclesiarum, & num. 37. addit quod si hoc fiat Episcopo auctorante, debeat fieri praeuia causa cognitione, & quod apud acta constet de utilitate: si tamen à Romano Pont. sufficit sola voluntas, & infert ad eum casum, quo relinquitur pecunia Ecclesie ad ornamenta, quibus ipsa abundabat, cum egeret salario Rectoris, & dicit Episcopi auctoritate posse fieri conuersionem, & alterationem, facta prius solemnibus inquisitione utilitatis, saltem summaria.

7. Quinta causa est, quando pro vna tantum vice, & ad tempus commutatio facienda esset, tunc enim posse Episcopum cum consensu heredis voluntatem defuncti alterare, tradunt Mari. Socin. in tract. de oblat. libel. num. 19. Cuch. institut. maior. lib. 2. tit. 9. num. 61. Vgolin. d. c. 62. num. 7. citati à Gutier. consil. 1. num. 19. qui contrarium tenent. Monet. d. cap. 5. num. 332. Marc. Anton. Genu. d. cap. 19. num. 5. Diana moral. resol. part. 2. tract. 3. miscel. resol. 26. vers. aliqui Doctores, Aloyf. Ricc. d. collect. 558. vers. quinta. Ego ipse d. allegat. 83. num. 14. vbi post Nicol. Garc. aduertit hoc non posse procedere attenda dispositione Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 5. quod prohibet Episcopis

tollere etiam cum consensu patroni qualitates in fundatione beneficiorum appositas.

Sexta causa est, quando Ecclesia, ad cuius fauorem emanauit defuncti voluntas, negligens est, data enim huiusmodi negligentia posse Episcopum in alio loco, seu alio modo testatoris exequi voluntatem, dicunt Lap. alleg. 87. post num. 4. Monet. d. cap. 5. num. 335.

Septima causa est, si urgeat aliunde necessitas commutandi vltimas defunctorum voluntates, neque adiri possit summus Pontif. tunc enim posse Episcopum illam commutare multis probat Monet. d. cap. 5. à num. 348. vbi num. 352. ampliat procedere, quamuis tunc pateat recursus ad Nunciu Sedis Apost. seu Legatum etiam de latere.

¶ Episcopi.] An & quando Episcopus respectu subditorum Prælati inferioribus suæ diocesis possit defunctorum voluntates commutare? vide Monet. d. c. 5. à num. 382. & precipue à n. 389. Et de Cardinalibus in suis titulis, Abbatibus, Vicario, Episcopis, & Capitulo Sede vacante, nūcupatim agit idem Monet. d. c. 5. n. 427. 452. 453. & 484. ¶ Summarie & extrajudicialiter cognoscunt. Ita Perez de Lara d. lib. 1. c. 10. num. 36.

In appellationibus, &c. seruetur tenor cap. Romana, de appellat. in 6.

C A P V T VII.

1 Doctores de materia huius cap. agentes.

2 Cap. Romana, seruetur etiam in appellationibus ad Sedem Apost. interpositis.

3 Auditores Legatorum, aliique iudices Apost. debent seruare hoc decretum.

Legati, & Nuncij Apostolici, Patriarchæ, Primates, & Metropolitanus in appellationibus ad eos interpositis, in quibusvis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, seruare teneantur formam & tenorem sacrarum constitutionum, & præsertim Innocentij quarti quæ incipit, Romana, quacumque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo, vel priuilegio, in contrarium non obstantibus: a aliter inhibitiones, & processus, & inde secuta quacumque sint ipso iure nulla.

4 In Concil. Lugdun.
6 Cap. Romana de app. in 6.

¶ Vide Lancell. de attent. part. 2. cap. 20. in præfat. quest. 5. num. 165. Soar. de Pace in præfat. tom. 2. part. 5. cap. unico. num. 4. ad fin. & num. 14. ad fin. Quarant. in summa Bullar. verb. Archiepiscopi auctoritas. num. 13. vbi ait quod à subditis Episcopi suffraganei appellatur ad Archiepiscopum, Mendez à Castro in praxi Lusit. lib. 2. cap. 11. num. 13. Gabr. Pereira de Castro de Manu Regia part. 1. cap. 10. num. 9. Sigism. Scacc. de appellat. q. 8. nuor. 52. cum segg. nouissime Stephan. VVeyms ad constitutiones 24. ex antiquo iure desumptas, & per Concil. Trident. innovatas, constit. 7. pag. 57. vbi innovatur cap. Romana, de appellat. lib. 6. per decretum Concilij in præsentem latè Salgado de process. regia. 10. 1. part. 2. cap. 10. num. 19. cum sequentibus. & de supplicat. ad sanctissim. p. 2. c. 31. à num. 8. Mart. in compilat. decis. tom. 1. tit. de inhib. cap. 10. num. 11. metipsum in col. lectam ad cap. Romana, de appellat. in 6. Ea in parte qua reperitur d. cap. Romana à Synodo Tridentina innovatum, ac denuo confirmatum, voluit per Superiores Prælatos, ad quos appellatur, non recipi neque admitti appellationes, nisi constiterit ex causa probabili appellatum esse; & quod iidem Superiores inhibitiones contra iudices inferiores, à quibus appellatum est, concedere non debeant, nisi ipsi prius de deuolutione constiterit, vt refert Stephan. VVeyms d. loco num. 1. vbi num. 2. affirmat satis expressisse Synodum Trident. qui sint intelligendi Superiores eiusmodi, cum Concilium Lugdunen. de solo Archiepiscopo Romensi disposuisset, designauit enim Legatos, & Nuncios Apost. Patriarchas, Primates, & Archiepiscopos Metropolitanos tanquam eos, ad quos frequentius interponi solent appellationes; & iam vidimus in nostro Tribunali Nunciaturæ Hispaniæ de expresso mandato Illustrissimi & Reuerendissimi D. D. Caesaris Fachenetti Nuncij Apost. cum potestate Legati de latere

Barbof in Collect. in Concil. Trid.

dispositionem d. cap. Romana obseruari, cum antea in de-fuetudinem apud nos abiisset si eius literas strictè accedamus, nam dicebant aliqui necessitatem istam exprimentæ causæ non videri impositam Iudici superiori, ad quem appellatum est, sed parti appellanti, vt appellationis suæ causam legitimam debeat exprimeret, non solum in appellando apud iudicem à quo appellat, sed etiã in prosecutione appellationis apud iudicem ad quem, dum appellationem suam introducit; alioquin Superior causam recipere non debeat, neque alteri illam committere; in quo latet minus periculi alicuius dedecoris quoad iudicem superiorem, si postea forte causa prætexata inueniatur minus legitima: quandoquidem hoc casu, seu sensu non teneatur Superior recipiendo appellationem pressius inquirere, an interposita fuerit ex causa probabili; indeque fiet vt etiam pars citata, possit liberius contra causam expressam excipere: atque ita sufficet si Superior in suis literis citatorijs expresserit generalem dumtaxat causam interpositæ appellationis, quia tenebitur citatus necessariò comparere, etiam si aliud nihil fuerit expressum in citatione, quam quod vocetur ob appellationem interpositam. Maxime cum satis sit parti appellatæ sibi deinde adhuc superesse facultatem allegandi apud Superiorem causam non fuisse deuolutam, neque deuolui potuisse, eo quod appellatio manifeste erit iniusta, vel iniusta. Quæ interpretatio Innocentianæ constitutionis tametsi restrictiua sit, in vtu tamen forensi maxime recepta est, nimirum vt iudex superior in citatione aliud plerumque non exprimat, quam quod ad se fuerit prouocatum, quæ sufficit quod ipse deinde in progressu causæ possit plenius cognoscere de allegata appellationis causâ, an probabilis, an improbabilis fuerit. Hactenus Stephan. VVeyms eiuſdem loco.

O Cap.

2. Cap. Romana, de appellat. in 6. seruari debere etiam in appellationibus ad Sedem Apost. interpositis, refert decretum Sel. in select. canon. cap. 23. num. 13. Stephan. VVeyms d. loco num. 4. in fine.
3. Auditores Legatorum, aliosque iudices Apost. à Legatis, & Nuncijs delegatos, quibus iuxta facultatem illis concessam committunt audirendas, & cognoscendas causas appellationum ab Ordinarijs ad Sedem Apost.

interpositarum, debere seruari hoc decretum Concil. super inhibitionibus; iuxta formam cap. Romana, de appellat. in 6. decernendis, dicit resolutum Sel. d. cap. 23. num. 13.

a. Aliter inhibitiones, &c.] De non facile relaxandis inhibitionibus contra iudices inferiores, à quibus prouocatum est, agit latè Stephan. VVeyms d. loco num. 10. cum seqq. pag. 63. & 64.

Episcopi plenissime videant pias omnes dispositiones quorumcunque Collegiorum, & hospitalium, exceptis ijs, quæ sunt sub immediata Regum protectione, non obstantibus, &c.

C A P V T VIII.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Non prohibet quin & iudices seculares visitare possint hospitalia si hoc eis aliàs legitime competat.
- 3 Ordinarius non potest hospitale visitare, si dictu sit quòd non possit se intrromittere in eius visitatione.
- 4 Ordinarius in dubio potest ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere.
- 5 Ordinarius potest visitare hospitale priuatum & corrigere, ac reformare in ijs tantum, quæ ad obseruandam voluntatem fundatoris pertinent.
- 6 Hospitalia etiam unita debent ab Ordinarijs visitari.
- 7 Visitare potest Episcopus hospitalia, & pia loca etiam si sint priuata laicorum.
- 8 Exequutio aduersus administratores hospitalium ad Ordinarium spectat.
- 9 Episcopus potest animaduertere in Rectores hospitalium, qui non versantur vt oportet in administratione, non obstante quacunque exemptione.
- 10 Hoc decretum extra visitationem locum non habet.
- 11 Episcopi curare debent vt hospitalia à suis administratoribus quomodolibet exemptis fideliter administrantur.
- 12 Visitare potest Archiepiscopus Collegium Firmatum Martiale.
- 13 Collegium scholarium sub gubernio ciuium iurisdictioni Episcopi subiacet si scholares in eo debeant initiari clericali eharactere.
- 14 Fundator potest excludere Ordinarium ab administratione capellaniarum.
- 15 Hospitalia administrata à Fratibus B. Ioannis Dei non sunt exempta à iurisdictione Ordinarij.
- 16 Abbates habentes quasi Episcopalem iurisdictionem.
- 17 Capitulum Sede vacante.
- 18 Visitare potest Episcopus locum nullius diocesis quatenus intra sua diocesis fines situm sit.
- 19 Legatus potest cumulatiue visitare Ecclesias exemptas, quas possint Ordinarij ex decretis Concilij.
- 20 Visitare non possunt Ordinarij in Ecclesijs Regularium etiam sanctissimum Sacramentum.
- 21 Altaria, & capellas in Regularium Ecclesijs etiam per seculares confraternitates constructa visitare non potest Episcopus.
- 22 Collegia quacunque visitare potest Episcopus.
- 23 Confraternitates auctoritate Pape, seu Episcopi instituta ab Episcopo vt pia loca visitari possunt.
- 24 Confraternitates personarum secularium in Ecclesijs Regularium exemptorum existentes Episcopus visitare potest; sed an earum capellas ostenditur.
- 25 Visitare potest Episcopus hospitalia, & beneficia commendata in Ecclesijs Regularium existentia, in quibus non viget Regularis obseruantia.
- 26 Visitare potest Episcopus Confraternitatem existentem in Ecclesia Monachorum Montis Virginis.
- 27 Hospitalia quæ sunt sub immediata Regum protectione visitare non potest Episcopus.
- 28 Hospitalia quæ expressè reperiuntur sub immediata Regum protectione comprehenduntur tantum sub nomine talium hospitalium.
- 29 Episcopus cognoscat de exceptione quòd hospitale sub immediata Regum protectione existat.
- 30 Ordinarij iurisdictioni non fuit derogatum per hoc decretum.
- 31 Loca destinata ad pauperes sustentandos visitare potest Episcopus.
- 32 Episcopus compellere potest laicum ad exequutionem piorum legatorum.
- 33 Exequutio administrationis piarum dispositionum non impeditur, nec suspenditur per appellationem.
- 34 Intelligitur de consuetudine post Concil. sciente & patiente Episcopo introducta.

a Clement. quia contingit de relig. domibus.

Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quam inter viuos, sint executores, habeant ius visitandi hospitalia, & collegia quacunque, ac 7. confraternitates laicorum, & etiam quas scholas, siue quocumque alio nomine vocant, & non tamen, quæ sub regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia elemosynas Montis Pietatis, siue Charitatis, & pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur, etiam si predictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita, ac omnia quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos, instituta sunt, ipsi ex officio b iuxta sacrorum canonum statuta, & cognoscant, & exequantur, & non obstantibus, & quacumque consuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut statuto.

b Cap. tua & cap. Ioannes, de testa.

Vide

1. **V**ide Tiraq. de privileg. pia causa, privileg. 149. Gutier. pract. lib. 1. quest. 45. num. 1. cum seqq. Azced. d. 3. nu. 9. tit. 14. lib. 8. noua recop. Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 13. à num. 21. Azor. in sit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 40. q. 10. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. hospitale §. 3. latè Perez de Lara de annuers. & Capellan. lib. 2. q. 1. Gabr. Pereira de Manu Regia p. 1. e. 17. Piafec. in simili praxi, part. 2. cap. 3. num. 33. Salaz. de usu & consuet. cap. 8. num. 20. Mart. de iurisd. part. 2. cap. 18. per tot. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 2. cap. 2. num. ult. Vgolin. de officio Episcopi cap. 24. §. 1. num. 3. vers. visitare. Cened. pract. & canon. quest. lib. 2. quest. 22. à num. 14. Aloyf. Ricc. in decis. curia Archiep. Neapol. part. 4. decis. 209. Aldan. in compendio canon. resolut. lib. 2. tit. 8. Sel. in select. canon. cap. 22. metiupum de officio, & potest. Episcopi, part. 3. allegat. 75. Valenzuel. conf. 87. num. 19. Stephan. VVeims in constitutiones 24. ex antiquo iure de sumptis, & per Concil. Trident. innotat. conf. 16. num. 8. cum seqq. pag. 64. Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori Eccles. cap. 11. Ciardin. controu. forens. lib. 1. c. 65. num. 1.
2. Decretum Concilij in presenti quatenus concedit facultatem Episcopis visitandi hospitalia, & cetera pia loca, non prohibere, quin & iudices seculares eadem visitare possint, si hoc eis aliàs legitime competat, refert decifum Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 1. tit. 6. de visitat. num. 65. quem refero d. alleg. 75. num. 15. Stephan. VVeims d. loco num. 10.
3. Si in fundatione hospitalis sit dictum quod Ordinarius nō possit se intromittere in eius visitatione, an possit illud visitare, vide Armendar. d. tit. 6. de visitat. num. 66. Rot. decis. 33. in princip. part. 3. recent. vbi fuit dictum posse Episcopum visitare, nisi aliter cautum sit in institutione. Franc. Carp. de executor. testam. lib. 1. cap. 22. num. 65. Alzed. de Episcopo part. 2. cap. 2. num. 56. Alphons. de Leone de officio Capellani q. 5. sect. 12. à num. 203. Perez de Lara de Capellan. & annuers. lib. 2. cap. 1. à num. 16. Diana moral. resol. part. 1. tract. 2. resol. 83. in princ. vbi tenet nihilominus posse Episcopum visitare, nisi Episcopus in fundatione consensu, quod ab eius eximatur visitatione.
4. In dubio posse Ordinarium ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec coram ipso doctum fuerit de institutione, in qua secus expresse cautum sit, refert decifum Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 4. tit. 29. l. 1. §. 1. de hospitalibus num. 5.
5. Ordinarium posse visitare hospitale priuatum, & corrigere, & reformare in ijs tantum, quæ ad obseruandam voluntatem fundatorum pertinent, & ex decreto cap. seq. habere exigendi rationem ab administratoribus ipsius hospitalis, vnā tamen cum illis deputatis, quibus ex consuetudine ratio reddenda est, refert decifum Armendar. d. tit. 6. de visitat. num. 67.
6. Hospitalia etiam vnita, in quibus Ecclesiæ sunt, vbi assidue diuina officia celebrantur, & bona eorum non sunt distincta, debere ab Ordinarijs visitari, refert decifum Armendar. d. tit. 6. de visitat. num. 69.
7. Episcopum visitare posse omnia hospitalia, & pia loca quocunq; nomine nuncupentur, etiam si sint priuata laicorum, & corrigere, & reformare in casibus à iure concessis, scilicet ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, vtque testatoris voluntas seruetur, referunt decifum Marta de iurisd. part. 2. cap. 18. num. 5. Armendar. d. tit. 6. de visitat. num. 74. Ego ipse d. alleg. 75. num. 11. Stephan. VVeims d. conf. 16. num. 9. vbi cum Renato Chopino aduertit Synodum in hoc nouam potestatem Episcopis non attribuere, quia & olim similibus piorum locorum curam Episcopi, Ecclesiasticisq; relictam fuisse, num. 12. refert sacram Congregationem censuisse Episcopos cumulatiue constitutos esse executores cum alijs quibuscumque inferioribus piarum dispositionum executoribus, & iuxta hanc distinctionem sunt intelligenda que dicit Gabr. Pereira de Manu Regia p. 1. cap. 17. num. 7. dum resolut quod quando hospitale, Confraternitas, seu albergaria constructa est per laicos, & ab ipsis administratur, omnis visitatio, & rationum petitio ad laicos Magistratus spectat, vt procedant non priuatiue, sed cumulatiue cū Episcopo, & ideo bene n. seq. ait quod in his, Barbof. Collect. in Concil. Trid.

que auctoritate Prælatorum erecta sunt, ad ipsos Prælatos priuatiue spectat visitatio.

8. Exequutionem aduersus administratores hospitalium condemnatos iuxta hoc decretum, siue soli Ordinario reddita fuerit ratio, siue vnā cum alijs deputatis, ad ipsum Ordinarium spectare, refert decifum Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarra lib. 4. tit. 29. lib. 1. §. 2. de hospital. num. 4.

9. Animaduertere autem posse Episcopum in Rectores hospitalium, leprofariorum, eleemosynarum, & xenodochiorum, qui negligunt, seu non versantur vt oportet in administratione, non obstante quacunque exemptione, Clement. quia contingit, de relig. domibus. Erasim. à Cochier de iurisd. ordinari. in exemptos, part. 2. quest. 45. num. 79. Ego ipse d. alleg. 75. num. 12.

10. Decretum Concilij in presenti extra visitationem locum non habere in casibus etiam à iure non concessis, dicit resolutum Armendar. d. §. 2. de hospital. num. 7.

11. Quia curare debent Episcopi vt hospitalia à suis administratoribus quomodolibet exemptis diligenter ac fideliter administrantur, & gubernentur, dubium non est quin illorum visitationem instituere debeant, vt per illam cognoscere possint, quæ facere debeant administratores hospitalium, & Confraternitatum, sicut refert decifum Armendar. d. §. 2. de hospitalibus num. 12.

12. Visitare potest Archiepiscopus Collegium scholarium Firmanum, Martiale nuncupatum, fundatum quidem, & dotatum à Canonico Martiali, sed pratendente communitate, sub cuius gubernio regitur, à se fuisse fundatum, quia super hæreditate dicti Canonici deuoluta ad Cameram Apost. ratione spolij se composuit, & ex illiusmet bonis fundauit Collegium, ita Sel. in select. Canon. cap. 22. num. 3. attestans sic fuisse resolutum in Firmana 13. Iulij 1630.

13. Collegium scholarium fundatum sub gubernio, & administratione ciuium, cum conditione, inter alias, vt scholares debeant initiari clericali caractere, iurisdictioni Episcopi subiacet, & potest per ipsum visitari, Sel. d. cap. 22. num. 4. dicens sic fuisse decifum in Firmana 17. Augusti 1630.

14. Fundator ab administratione, cura, & visitatione capellanarum perpetuarum etiam collatiuarum excludere potest Ordinarium, nisi in casu negligentia, ita declarasse Paulum V. refert Garc. de benef. part. 1. cap. 2. num. 98.

15. Hospitalia administrata à Fratribus B. Ioannis Dei non sunt exempta à iurisdictione Ordinarij, nisi solum quoad Regularem obseruantiam, Sel. d. cap. 22. num. 5. vbi refert ita decifum in Auellina 12. Ianuarij 1630.

16. a. Episcopi. Idem posse Abbates habentes quasi Episcopalem iurisdictionem, resoluunt Flores de Mena var. quest. lib. 2. q. 24. nu. 22. Aloyf. Ricc. in praxi auroa resol. 303.

17. Idem quoque posse Capitulum Sede vacante post Matien. & Molin. Theologum, resolut Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 2. num. 10.

18. Visitare potest Episcopus locum nullius diocesis quatenus intra suæ diocesis fines situm esse constat, ac per eundem dimissorias concedere, Ordinesque conferre debent, dum autem intra cuius diocesis fines existat, non appareat, per Ordinarium viciniorem prefata adimplenda sunt, Aldan. d. lib. 2. tit. 8. nu. 3. vbi testatur ita decidisse S. Congreg. Episcop. & Regul. in nullius Rutiliani Conuersan. diocesis 9. Septembris 1616.

19. Legatus potest cumulatiue visitare Ecclesias exemptas, quas possunt Ordinarij ex decretis Concilij, Sel. d. cap. 22. num. 7. referens ita resolutum ad fauorem Cardinalis de Lotharingia 16. Ianuarij 1597.

20. Visitare non posse Ordinarios in Ecclesijs Regularium, etiam Sanctissimum Sacramentum, tenet Sel. d. cap. 22. num. 8. attestans sic censuisse S. Congreg. Episcop. & Regul. in Nicoteren. de anno 1593.

21. Episcopum non posse visitare Altaria, & Capellas in Regularum Ecclesijs, etiam per seculares confraternitates constructa, firmavit Aldan. d. tit. 8. num. 4. dicens sic decidisse eand. S. Congreg. Episcop. & Regul. in Papien. 21. Augusti 1615. & in Terracinen. 22. Ianuar. 1616.

21. *¶ Collegia quacunq[ue].* Vide Garc. *de benef. p. 5. cap. 1. num. 612. metipsum d. allegat. 75. num. 21.*
23. *¶ Confraternitates laicorum.* Eas enim auctoritate Romani Pont. seu Episcopi institutas ab Episcopo ut pia loca visitari posse resoluunt Perez *d. 3. num. 9. tit. 14. lib. 3. Ordin. Annib. Roch. in tract. de visitat. in gloss. verb. laicorum.* Carol. de Grass. *de effectibus cleric. effectus 1. num. 69.* Ego ipse *d. alleg. 75. num. 23.*
24. Confraternitates personarum secularium in Ecclesijs Regularium exemptorum existentes Episcopum posse visitare, non tamen earum capellas, vel Altaria, quae intra eandem Ecclesiam existunt, referunt decem Galei, in margarita casuum conscient. *verb. Episcopus pen. Armendar. d. §. 2. de hospitalibus num. 14. & 15. Marc Anton. Genueni. in praxi Archiep. Neapol. cap. 21. in princ. Vgolin. de officio Episcopi. p. 2. c. 49. §. 5. num. 2. Ciardin. d. e. 65. num. 6. Aldan. d. tit. 8. num. 5. asserens sic decidisse S. Congr. Episcopi & Regul. in Papien. 21. Augusti 1615. & in Torrinen. 22. Ianuarij 1616. Ego ipse *d. alleg. 75. num. 13.* ubi intelligo quoad administrationem tantum, transcripsit me non citato Aloys. Ricc. in decis. Curia Archiepiscopi. Neapol. decis. 209. num. 8. part. 4. Sed postea inveni Sel. *d. e. 22. num. 10.* tenuisse Confraternitates laicorum in Ecclesijs Regularium exemptorum institutas subesse iurisdictioni, & visitationi Episcopi, atque ab eo visitari posse ne dum illas Confraternitates, sed etiam capellas ipsarum in ipsidem Ecclesijs Regularium existentes, in his tamen quae Confraternitatum administrationem respiciunt, & intelligit sacrae Congregationis Episcoporum & Regularium decisiones, & praecipue in Ostien. 2. Octobr. 1616. quatenus quoad capellas fecus sensisse videntur, intelligendas circa ea, quae non Confraternitatum administrationem, sed potius Regularium respiciunt. Vtrum autem Episcopi se introumittere possint in visitatione Confraternitatum, quae in Ecclesijs Militiarum, seu Ordinum construuntur? vide Gabr. Pereira *d. cap. 17. num. 13.**
25. Visitare posse Episcopum tam Confraternitates laicorum in monasterijs, vel Ecclesijs Regularium existentes, in ijs tamen, quae Confratrum administrationem concernunt, quam etiam hospitalia, ac beneficia commendata, in quibus non viget Regularis obseruantia, resoluti Sel. *d. cap. 22. nu. 12.* ubi ait sic censuisse S. Congreg. Episcopi & Regul. in Caputaquen. 27. Iunij 1609.
26. Visitare posse Episcopum tam Confraternitatem existentem in Ecclesia Monachorum Montis Virginis, cuius superiores non subiiciuntur Episcopo, sed habent in eorum monasterijs legitimam iurisdictionem dependentem ab Abbate, qui est caput Ordinis, qui que cum suis monasterijs subiicitur immediatè Sedi Apost. resoluti Sel. *d. cap. 22. num. 13.*
- ¶ Etiam quas scholas, &c.* Episcopus potest Visitare Vniuersitates omnes, exceptis illis, quae sub Regum protectione sunt, ut per Narbona *l. 31. gloss. 1. num. 5. tit. 7. lib. 1. noua Recopil.*
27. Non tamen quae sub Regum immediata protectione sunt, &c. Vide Ordin. Reg. Lusit. *lib. 1. tit. 62. §. 42.* ubi Parens meus plures Doctores citat, Mart. *de iurisdic. part. 2. c. 18. num. 2. cum seqq.* Perez de Lara *de annuuar. & capellan. lib. 2. cap. 1. num. 49.* Valasc. *conf. 105. num. 62.* Cabed. *de patronatibus Regia Corona cap. 39. num. 3. & cap. 45. nu. 5.* Ceual. *commun. contra communes q. 897. num. 984.* Armendar. *in addit. ad recep. Regum Navarra lib. 1. tit. 6. de visitat. num. 70. cum seqq.* metipsum *d. alleg. 75. num. 16.* Valenz. *conf. 58. num. 22.* Gabr. Pereira *de Manu Regia part. 1. c. 17. num. 11. pag. 170.* nouissimè Stephan. VVeyms *d. constit. 16. num. 13. pag. 176.* ubi rationem huius decisionis praestat, quia Tridentina Synodus satis videtur considerare curam, & sollicitudinem Regum, quia talia hospitalia in sua potestate habent, nec volunt Episcopis causam praebere se immiscendi foundationibus illis, quos Reges ex proventibus proprijs, aut arario publico constituerunt, suaeque iurisdictioni, & immediatè protectioni referuarunt.
- Non comprehendi sub nomine talium hospitalium, nisi ea, quae expressè reperiuntur sub immediata Regum protectione, referunt decem Mart. *d. e. 18. num. 4.* Armendar. *d. tit. 6. de visitat. num. 71.* Steph. VVeyms *d. loco num. 13. post med.* ubi aduertit hanc exceptionem etiam extendi ad ea hospitalia, & collegia, quae sunt sub immediata protectione aliorum superiorum, & sublimium Principum, qui Regalia in ditionibus sibi subditis possident, etiam si fortasse Regis titulum non gerant, quae deinde referunt posse Episcopos visitare, & exequi, quae in hoc Concilij decreto, etiam si hospitalia à laicis administrantur, & sint sub generali, seu immediata protectione Regum, seu Principum secularium, dummodo aliàs Ecclesiastica sint, vel pro Ecclesiasticis habeantur. Ciardin. *d. cap. 65. num. 4.*
- Hospitale aliquod visitare volenti si opponatur exceptio quòd sub immediata Regum protectione existat, non ad secularem iudicem, sed ad ipsum Episcopum talis exceptionis cognitionem, & definitionem pertinet, referunt decem Mart. *d. e. 18. num. 5.* Armendar. *d. tit. 6. de visitat. n. 72.* Ego ipse *d. alleg. 75. n. 20.* Stephan. VVeyms *d. loco num. 16.*
- Hoc decreto nunquam fuit iurisdictioni Ordinarij derogatum, aut detractum in aliquo, etiam in locis, quae sunt sub immediata Regum protectione, & ideo iurisdictionem, quam prius ante Concil. Episcopi habebant in dictis locis, etiam post Concil. exercere possunt, ita Sel. *d. cap. 22. num. 20.* attestans ita fuisse decem in Neapolitana 12. Augusti 1618. Quare in his hospitalibus, seu Confraternitatibus de Regum protectione possunt Praelati visitare decentiam diuini cultus, & ornamento rum, ut docent Antonin. Diana *moral. resolut. part. 1. tract. 2. resolut. 100.* Gabr. Pereira *d. p. 1. cap. 17. num. 12.* adducens doctrinam Abb. in *cap. vit. de censib.* & aliorum, quos refert Paris. *conf. 34.* resolutum quòd licet Episcopus non visitet capellas particulares, & exemptas, tamen potest inquirere an decenter ibi Sacra ministrantur; & respondere decretum Concilij in praesenti procedere circa opera, quae in illis locis exercentur, & circa petendas rationes eorum, quae ibi expenduntur, non autem de visitatione circa cultum diuinum, quae ad Episcopos, necessario, & priuatiuè spectat, quia res spiritualis est & ecclesiastica.
- ¶ Seu pauperes sustentandos.* Vide Paul. Fusc. *de visitat. lib. 2. cap. 15. num. 44. in fine.*
- ¶ Cognoscant, & exequantur.* Possit Episcopum compellere laicum ad executionem, resoluti Stephan. Gratian. *Marchia decis. 189. dub. 2.* quem refert Aloys. Ricc. in *collec. decis. p. 3. collect. 714. in fine.*
- ¶ Non obstantibus.* Episcopum posse visitare administratores locorum piorum, & ab eis rationem administrationis exigere, quibuscumque exemptionibus, & iudicium inhibitionibus non obstantibus, tenet Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum decis. 53. num. 3. cum seqq.* ubi num. 7. dicit quòd Episcopus non est impediendus in exercitio suae ordinariae iurisdictionis donec cognoscatur an priuilegium intret necne, & num. 9. quòd exemptionis quae possessio non acquiritur ex eo solum quòd non appareat Episcopum exercuisse iurisdictionem, nisi probeatur quòd venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsio acquiescent, vel aliàs habuerit se pro spoliato. Vnde si quis administrator piorum locorum videns se constrictum ad reddendam rationem suae administrationis, appellaret, licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur, aut suspendi executionem assent decem Zetoli *in praxi Episcopi p. 1. verb. hospitale verb. sextum,* quem refero *d. alleg. 75. num. 62.*
- ¶ Quacunq[ue] consuetudine.* Haec verba intelligenda esse de consuetudine post Concil. sciente, & patiente Episcopo introducta, resoluti Sel. *d. cap. 22. nu. 30.* ubi testatur sic fuisse decem in Laman. 19. Septembris 1625.

*Administratores cuiusvis fabricæ, Confraternitatis, & quorumcunque
piorum locorum, singulis annis reddant rationem Ordinario,
nisi aliter in fundatione sit cautum.*

C A P V T I X.

1 Doctores de materia cap. agentes. 2 Ratio sumptuum fabricæ cuiusvis Ecclesiæ est reddenda Episcopis ordinarijs. 3 Capitulum, & Canonici tenentur reddere Ordinario rationem administrationis fabricæ Ecclesiæ Cathedralis. 4 Fabricam visitare solus Episcopus potest. 5 Fabricarum redditus potest Episcopus expendere pro suo arbitrio. 6 Intelligitur tam de hospitalibus ecclesiasticis, quam privatis. 7 Hospitalium administratores debent Episcopo reddere rationem administrationis suæ. 8 Episcopus potest ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec, &c. 9 Confraternitas Montis pietatis. 10 Episcopus etiam extra visitationem potest elemosynas Montis pietatis ex officio suo cognoscere, & exequi. 11 Constitutio Pauli V. prohibens dispositionem pecunie, prohibere etiam censetur dispositionem frumenti. 12 Loca pia siue publica, siue privata, ecclesiastica, siue laicalia visitari possunt per Episcopum. 13 Administratores piorum locorum, etiam exemptorum nullam rationem reddentes, posthac eam Episcopo reddere tenentur. 14 Ordinarius, habet votum sicut ceteri deputati in absolviendo, vel condemnando administratores piorum locorum. 15 Episcopus potest exigere rationem administrationis ab administratoribus, etiam in locis, quæ sunt	sub immediata Regum protectione. 16 Rationes ab administratoribus piorum locorum per Episcopum pluries in anno repeti possunt. 17 Rationem redditionum neque Episcopus, neque Capitulum debet exigere tempore, quo recitantur divina officia. 18 Abbates, Prapostiti, & Abbatissæ Regularem vitam ducentes non tenentur Episcopo reddere rationem. 19 Monasteriorum administratores de illis rationes reddere non tenentur. 20 Episcopi sunt cumulatiue executores piarum dispositionum ad alios inferiores. 21 Capitulum Sede vacante. 22 Exequutio aduersus administratores hospitalium condemnatos spectat ad Episcopum. 23 Episcopus, & eius officiales, ac Notarij nihil percipere possunt emolumentorum in receptione rationis administrationis. 24 Hospitalis computa stante consuetudine Episcopus vnâ cum magistro eiusdem hospitalis recognoscere tenetur. 25 Excommunicare potest Episcopus Fratrem Capellanum Religionis Hierosol. non reddentem rationes administrationis Parochialis secularis. 26 Executores vltimarum voluntatum nihil dare debent Episcopo, seu eius officialibus pro causa laboris in recipienda ratione administrationis bonorum. 27 Institutiones piorum locorum obseruandæ circa reddendas rationes administrationis earum. 28 Locum habet etiam extra visitationem. 29 Consuetudines sunt sublata per hoc cap. & solum preseruatæ institutiones.

Administratores, tam ecclesiastici, quam laici, a fabricæ cuiusvis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, & hospitalis, confraternitatis, elemosyna, & Montis Pietatis, & quorumcunque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario: consuetudinibus & priuilegijs quibuscumque in contrarium sublatis: nisi secus forte in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expresse cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex constitutione aliqua loci, alijs ad id disputatis ratio reddenda esset: tunc cum ijs adhibeatur etiam Ordinarius: & aliter factæ liberationes dictis administrationibus minimè suffragentur.

^a Clem. quia cōtingit & re autem præmissi. de relig. dom.
^b Su. pr. ff. 7. c. vlt. & infra ff. 21. c. 8. de reformat.

1. **V**ide Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 13. num. 27. Gutierrez Canon. lib. 1. cap. 25. num. 19. cum seqq. Flores de Mena variar. lib. 3. quæst. 21. num. 180. cum multis seqq. Aloyf. Ricc. in colleitan. decis. part. 3. collect. 714. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 395. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. num. 45. & gloss. 29. num. 3. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 24. §. 1. Mart. de iurisdict. part. 2. cap. 18. num. 6. 9. & 10. Sel. in select. Canon. cap. 23. per tot. Salgado de protectione Regia, tomo 1. part. 2. cap. 11. per tot. Rota decis. 355. part. 1. recent. metipsum de officio & potestate Episcopi part. 3. alleg. 75. num. 57. cum seqq. Valenzuel. consil. 122. num. 38. tomo 2. Stephan. VVeyms ad constitutiones 24. ex antiquo iure desumptas, & per Concilium Tridentinum innouatas, constitut. 16. à num. 8. pag. 174.
2. ^a Fabrica cuiusvis Ecclesiæ.] Rationem sumptuum fabricæ cuiusvis Ecclesiæ esse reddendam Episcopis ordinarijs, nisi in institutione eiusdem Ecclesiæ fabricæ aliter

ter statutum sit, refert decism Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 1. tit. 17. l. 7. de Episcop. num. 78. versitum & rationem.

Capitulum & Canonicos teneri reddere Ordinario rationem administrationis fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, nisi constet ex institutis & ordinationibus eius non posse Ordinarium se intromittere, refert decism Armendar. d. num. 78. in fine.

4. Visitare fabricam solum Episcopum posse dicit resolutum Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 198.

5. Fabricarum redditus posse Episcopum expendere pro suo arbitrio, testatur decism idem Garc. d. p. 3. cap. 2. num. 198. in fine.

6. Hospitalibus ecclesiasticis, &c.] Intelligi debere tam de hospitalibus ecclesiasticis, quam privatis, refert decism Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 1. tit. 29. l. 2. §. 1. de hospitalib. num. 11.

7. Hospitalium administratores debere Episcopo reddere rationem administrationis suae, etsi consuetudine, privilegio, & institutione aliqua personis alijs ad id officium electis ratio esset reddenda praedictae administrationis, reddendam tamen Ordinario cum interuentu doctorum electorum, refert decimum Armendar. in addit. ad recopilat. legum Navarrae li. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 79.
8. Possit Episcopus ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de institutione, in qua secus expressè cautum sit, & tunc curare debere, ut quod ordinatum est, obseruetur, resolutum dicit Armendar. d. §. 1. de hospital. nu. 5. Eleganter Stephan. VVeyms d. constitutione 16. num. 19. cum seqq. ubi affirmat, verba illa, donec coram Ordinario eodem, &c. non eò tendere ut semper remoueri possit Ordinarius quoties fundator expressim vetuit Episcopum se intromittere, quia efficere non potest testator, vel fundator quin leges in suam dispositionem influant, & locum obtineant, *l. nemo possit. ff. de legat. 1.* sed ut certa ab incertis separentur, aduertit idem Stephan. VVeyms d. loco num. 23. istam visitandi, corrigendi, & rationes audiendi auctoritatem Episcopo competere generaliter & in vniuersum omni casu, exceptis dumtaxat tribus: primo quando hospitalia sunt immediatè subiecta protectioni Regum, de quo diximus cap. precedenti num. 27. cum seqq. Secundo quando in ipsa fundatione per fundatores laicos, ex consensu Episcopi, vel alterius Superioris ecclesiastici expressè cautum est ne Episcopus intromittatur, vel ne administratores teneantur suis rationibus adhibere Episcopum, de quo infra num. 27. & in hoc sensu interrogata sacra Congregat. an stante prohibitione in fundatione hospitalis, quod Ordinarius non possit se intromittere in illius visitationem, nihilominus possit Ordinarius visitare? censuit non posse. Tertio quamdiu fundator laicus adhuc superstes est, & suae fundationi auctoritatem Episcopi, vel alterius Superioris non adhibuit, nulla quoque sunt partes Episcopi, ut administrationi hospitalis sese possit immiscere; quia, ut diximus, in manu, & arbitrio fundatoris eo usque permanet.
- Episcopus, aut eius visitatores possunt recognoscere horrea publica quando secularium magistratuum magna est desidia, ac socordia in illorum administratione, vide Gutierrez canonice lib. 1. cap. 35. num. 38. Parlad. differens. 9. §. 3. num. 7. Escobar. de ratione. p. 1. cap. 7. num. 51. Ceuall. commun. tom. 4. quest. 897. num. 588. cum seqq.
- Montis pietatis.] De Confraternitate Montis pietatis, & an sit licita, & de multis dubijs circa eam occurrentibus, vide Caiet. in opusculo de Monte pietatis, Bernard. Busto in defensorio Montis pietatis, Sor. de iustis. lib. 6. quest. 1. art. 6. Ludouic. Lopez in instruct. conscient. p. 2. cap. 59. à principio. Medin. in C. de restitut. cap. de casu simili quest. 10. Montis pietatis, pag. 152. Mich. Palat. de contract. lib. 3. cap. 4. pag. 197. cum seqq. Gemin. in cap. nauiganti. §. 3. à num. 80. de usuris. Petr. Gregor. de Republ. lib. 13. cap. 16. à num. 9. Bañes 2. 2. 9. 78. art. 4. Salon. etiam 2. 2. quest. 78. art. 2. Nauarr. in comment. de usuris. num. 59. & in manual. cap. 17. num. 213. Cardin. Tol. et. in summa lib. 5. cap. 38. Perez de Lara de Capellan. & annuer. lib. 1. cap. 23. Quaranta in sum. Bullarij, verb. Montes pietatis, Vgolin. de officio Episcopi cap. 23. §. 1. num. 4. Salas de contract. lib. 1. de usuris dub. 33. num. 3. Bonacin. in simili tract. disp. 3. quest. 3. puncto 12. Molin. de iustis. tract. 2. disp. 325. Leth. eod. tract. lib. 2. cap. 20. dub. 23. Rebello de obligat. iustis. p. 2. lib. 8. quest. 13. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 3. quest. 35. Azor. in iust. moralium p. 3. lib. 5. cap. 8. Valer. Regual. in praxi fori poenitent. lib. 25. num. 207. Barthol. à S. Faustino in saeculo Confess. p. 1. disp. 7. de monte Pietatis.
- Episcopus etiam extra visitationem, & in casibus à iure non expressis, potest elemosynas Montis pietatis, siue charitatis, & loca omnia quomodocunque nuncupentur, etiam si cura illorum ad laicos pertineat, & etiam si sint excepta, ex officio suo cognoscere, & exequi, pro ut ea omnia, quae ad Dei cultum & animatum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt: pecnon Episcopo licet exigere rationem ab administratoribus eorum locorum merè laicorum, & priuatorum generaliter absque vlla distinctione, & quando ex privilegio, vel consuetudine, vel aliqua alia constitutione alijs reddenda esset, ratio eidem reddenda est, adhibito cum illis Ordinario, nisi in fundatione cautum esset alter, nempe quod rationes nec Ordinario reddenda essent, ita refert decimum Sel. in select. canon. cap. 23. num. 2.
- Constituto sanctae mem. Pauli V. prohibens dispositionem pecuniae Montis pietatis in alios quam pauperum vsus in ipsorum Montium erectione praescriptos absque Sedis Apostolicae licentia, prohibere etiam censetur dispositionem frumenti, ita Sel. d. cap. 23. num. 3. attestans sic censuisse S. Congregat. Episcop. & Regul. sub die 14. Februarij 1631.
- Et quoruncunque piorum locorum.] Siue ea sint publica, siue priuata, ecclesiastica, vel laicalia, ut refert decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, num. 78. quem refero Ego ipse d. allegat. 75. num. 56.
- Piorum locorum, etiam exemptorum, administratores nullam rationem reddentes posthac eam Episcopo reddere teneri, quod si alijs reddere solent, cum illi tamen praesentialiter adhibendum esse Episcopum, qui quoties in dicto actu ad rationem computorum adhibetur, in condemnatione, vel absolutione vnicuique votum habere, asserit resolutum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, nu. 78. vers. item & administrator.
- In absolendo, vel condemnando administratores piorum locorum Ordinarium habere votum sicut ceteros deputatos, & eius votum debere numerari cum alijs, ita ut maior pars votorum absoluat, aut condemnet, dicit decimum Armendar. d. num. 79. vers. item ordinarium, & lib. 4. tit. 29. l. 2. §. 1. de hospital. lib. num. 10. Stephan. VVeyms d. loco num. 8. in fine.
- Episcopus potest exigere rationem administrationis ab administratoribus, etiam in locis, quae sunt sub immediata Regum protectione, vel etiam ex Apostolico privilegio ante Concilium exempta à quacunque iurisdictione Ordinarij quandoquidem hoc decreto ab huiusmodi rationibus reddendis non excipit loca Regiae protectionis, sicut illa exceperat cap. 8. precedenti, quoad visitationem, ita Sel. d. cap. 23. num. 5. attestans sic fuisse decimum in Neapolitana 11. Augusti 1618.
- Singulis annis.] Pluries tamen in anno rationes repeti posse, praecipue quando Episcopo confiterentur illas dolose redditas fuisse, vel quando reddito non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum, resoluti Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. resol. 134. in 2. edit. quem refero Ego ipse d. alleg. 75. num. 63.
- Teneantur reddere rationem, &c.] Rationum redditionem neque Episcopus, neque Capitulum debet exigere tempore, quo recitantur horae Canonicae, & Diuina celebrantur, ita refertur decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis num. 79. vers. denique 1. Garc. in addit. ad summ. tract. de benef. p. 3. cap. 2. num. 568.
- Rationem Episcopo reddere non tenentur Abbates, Praepositi, & Abbatissae Regularem vitam ducentes, ita attestatur resolutum Armendar. d. l. 7. de Episcopis num. 79. vers. & Abbates.
- Monasteriorum administratores de illis rationem reddere non tenentur, ut refert decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, num. 78. vers. administratores.
- Ordinario.] Episcopus cumulatae executoris ad alios inferiores piorum dispositionum esse, refert decimum Armendar. d. l. 7. de Episcopis, num. 76.
- Et succedere in hac potestate Capitulum Sede vacante resoluunt Quarant. in summa Bullarij, verb. Capitulum, vers. septimo Zerol. in summa Bullarij, part. 2. verb. Capitulum, §. 9. quos refero d. allegat. 75. numer. 61. in fine.
- Exequutionem aduersus administratores hospitalium condemnatos, iuxta e. precedentem, siue soli Ordinario reddita fuerit ratio, siue vna cum alijs deputatis, ad ipsum Ordinarium spectare, refert decimum Armendar. d. lib. 4. tit. 29. §. 1. de hospital. lib. num. 4.
- Episcopus, & eius officiales, ac Notarij nihil percipere possunt emolumentorum in receptione rationis administrationis, quae fit singulis annis ab illis, quibus

bus administratio operum piorum reperitur commissis, quamvis etiam ante Concil. Trid. & ab immemorabili tempore consueverit recipere rationem huiusmodi administrationum vnà cum dictis emolumentis, vt asserit resolutum Sel. d. cap. 23. num. 6. dicens sic fuisse resolutum in vna Gerunden.

24. Hospitalis computa stante consuetudine Episcopus vnà cum Magistro prædicti hospitalis recognoscere tenetur, ex Sel. dicta cap. 23. nu. 7. asserens sic fuisse decisum in Agathen. 19 Nouembris 1616.

25. Excommunicare potest Episcopus Fratrem Capellanium Religionis Hierosolymitanae, qui administravit redditus Parochialis secularis citatum ab Episcopo in visitatione ad reddendam rationem, & non comparentem, ita Sel. d. cap. 23. num. 10. vbi refert decisum in Vullurarien. 7. Septembris 1630.

26. Executores vltimarum voluntatum nihil dare debent Episcopo, seu eius officialibus pro causa laboris in recipienda ratione administrationis bonorum testatoris, nec illi quicquam erigere possunt etiam stante consuetudine exigendi quatuor denarios pro singulo scuto, ita Sel. d. c. 23. num. 10. attestans ita fuisse decisum in Barchinonen. & Gerunden. 1. Decembris 1618.

27. Nisi secus foris in institutione, &c.] Expressè excipit vnum casum Tridentina Synodus, quo Ordinarius sese immiscere non potest reddendis rationibus istorum administratorum, videlicet quando secus in institutione & ordinatione expressè cautum fuerit, vide Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. num. 35. & gloss. 29. num. 3. Marta d. cap. 18. num. 6. 9. & 10. Rotam dec. 33. in princip. p. 2. recent. Stephan. VVeyms d. consil. 16. à num. 19. vbi intelligit quando in

ipsa fundatione per fundatores laicos ex consensu Episcopi, vel alterius Superioris ecclesiastici expressè cautum est, ne Episcopus interueniat, vel administratores non teneantur suis rationibus adhibere Episcopum; id enim postulare huius cap. verba citata, nam vt sic expressim cauere possint fundatores ex speciali consensu Ordinarij permissum ipsis est, ne contingat laicos retrahi à fundationibus piorum locorum. Vide nouissimè Francisc. Carpan de executor. testam. lib. 1. cap. 22. num. 69. vbi dicit dispositionem huius decreti in præcatis verbis non habere locum in illis casibus, in quibus Episcopus de iure se intromittere valet, veluti data negligentia executorum, refero d. allegat. 82. num. 39.

Decretum Concilij in præcatis locum habere etiam extra visitationem, & in casibus à iure non expressis, & licere Episcopis exigere rationem ab administratoribus etiam locorum mere laicorum, & priuatorum, & generaliter sine vlla distinctione. Et quando ex privilegio, vel consuetudine, vel alia constitutione alijs reddenda esset ratio, eisdem reddendam esse adhibito cum illis Ordinario, nisi in fundatione aliter cautum esset, nempe quòd rationes Ordinarij reddendae non essent, refert decisum Marta de iurisdict. p. 2. c. 18. ex num. 6.

Quòd si ex consuetudine, &c.] Sublatas esse per hoc cap. consuetudines, & solum præseruatas institutiones, asserit Sel. d. cap. 23. num. 20. attestans ita fuisse decisum 3. Februarij 1929.

An & quando Capitulum ex constitutione, vel consuetudine deputat quosdam, quibus redditur ratio, intret limitatio hæc Concilij? Vide Rotam decisione 35 5. par. 1. recent.

Notariorum quorumcunque sufficientiam scrutentur Ordinarij, & non sufficientes, ac delinquentes prohibeant, ac arceant à causis ecclesiasticis ad arbitrium suum.

C A P V T X.

- 1 Doctores de materia cap. agentes.
- 2 Inferiores quasi Episcopalem iurisdictionem habentes habent facultatem examinandi Notarios,
- 3 Episcopus vti post Notario criminali ciuitatis, si sit vir probus.
- 4 Prouinciales Religionum possunt creare Notarios

- intra ordinè pro causis criminalibus Religiosorum.
- 5 Episcopus liberè punire potest suos Notarios, officiales, aliòsque ministros laicos in suis officijs delinquentes.
- 6 Notarij possunt confiscare instrumenta contractus personarum ecclesiasticarum.

Cum ex notariorum imperitia plurima damna, & multarum occasio litium oritur: a possit Episcopus ß quoscumque notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tanquam delegatos Sedis Apostolicæ, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari: illisque non idoneis repertis, aut quandocumque in officio delinquentibus, officij eius in negotijs, litibus, & causis ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi vsu perpetuò, aut ad tempus prohibere, & neque eorum appellatio interdictionem Ordinarij suspendat.

1. Vide Azeued. l. 2. num. 18. tit. 7. lib. 3. noua recop. Franc. Leon. in thesauro fori eccl. p. 3. ca. 2. num. 76. Salgado de protel. Regia tom. 1. p. 3. c. 8. num. 2. cum segg. Piafec. in practi. Episcop. p. 2. cap. 4. num. 12. vbi ita ait: Notarius non debet esse persona vilis, neque illegitimus, Armill. verb. tabellio, num. 5. debet irare in ingressu officij sui quòd fideliter illud exercebit, & requisitus super auditis conficiet instrumentum sine diminutione veritatis, & sine admixtione falsitatis, Syluest. verb. tabellio, q. 6. omnia pertinentia ad artem suam scire tenetur, Abb. in c. 1. de fide instrument. & debet intelligere clausulas, quæ in instrumentis ponuntur: quòd si interrogatus explicare sui instrumenti clausulas neficiuerit, inualidum esset instrumentum, Alber. in l. fin. §. pen. ff. ad Velleian. Plura de notariorum qualitate, & peritia videri poterunt in libello de erroribus notariorum ab Antonio Tassara curioso satis collecto. Hactenus Piafec.

2. a Possit Episcopus;] Facultatem tributam Episcopis hoc decreto examinandi Notarios, competere etiam inferioribus quasi Episcopalem iurisdictionem habentibus,

refert decisum Sel. in selectis canon. eud. 25. num. 16. ß Quoscumque Notarios, &c.] Episcopum vti posse Notario criminali ciuitatis, si sit vir probus, & aduena, & sub quouis prætextu taxam non excedat, tradit Sel. d. c. 25. nu. 17. attestans sic decidisse S. Congrega. Episcop. & Regul. in vna ciuitatis Castellæ 14. Aprilis 1615.

Prouinciales Religionum creare posse Notarios intra Ordinem pro causis criminalibus Religiosorum, ita ut illis tanta fides adhibeatur, quanta Notario seculari, obseruant Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 13. art. 2. & tom. 3. quest. 8. art. 1. Laurent. de Portel. in dubijs regular. verb. Notarius à num. 1. Hieron. Roder. in compend. quest. regul. resol. 100. num. 1. vbi ait quòd Generales, Prouinciales, & alij superiores Regularium, quibus processus fulminare incumbit, iudicè creant ex suis Religiosis Notarios ad certas causas, quos Secretarios vocant, sed non possunt perpetuos, præcipuè ad causas extra Religionem decidendas. Aldrete de religiosa disciplina tuenda. lib. 1. c. 8. nu. 9. vbi addit quòd Notarius creatus à Guardiano, vel Priorè, de-

re, debet recipere iuramentum fidelitatis tanquam de essentia officij Notarij, tenerurque se subscribere post examina testium, & eorum subscriptionem, Castellin. de elect. cap. 20. num. 42. pag. 444. vbi etiam asserit Bullam Pij V. incip. *Debitum Pastoralis*, sub dat. 21. Martij 1571. in qua conceditur facultas quod superiores Ordinum Fratrum Prædicatorum in vnaquaque prouincia possint constituere etiam plures sui Ordinis Fratres ab eis approbatos in Notarijs publicis pro intimandis mandatis & rescriptis Apostolicis publicam, vel priuatam dicti Ordinis vtilitatem concernentibus, quod etiam tradit Sigism. à Bononia de elect. sub. 43. num. 12. & Hieronym. Roderic. d. num. 1.

Aut quandocumque in officio delinquentibus, &c.] Episcopum, & iudicem ecclesiasticum liberè posse punire, & castigare suos Notarios, officiales, aliosque ministros laicos in suis officijs delinquentes, resoluunt Decian. in tract. crimin. tom. 1. lib. 3. cap. 10. num. 3. Parlad. different. 9. §. 1. num. 28. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 77. num. 48.

Et causis ecclesiasticis.] Extendi ad contractus personarum ecclesiasticarum, qui de eorum patrimonialibus bonis conficiuntur, præsertim stante consuetudine quod cause earum ratione bonorum ad forum ecclesiasticum spectant, refert decimum Sel. in select. Canon. c. 25. num. 18.

Neque eorum appellatio, &c.] Vide Azeued. ad l. 2. num. 18. tit. 7. lib. 3. noua recop. pag. 285.

Occupator quarumcumque obuentionum pijs locis applicandarum, aut impediens quocumque colore ne fructus percipiantur, à quibus debentur, anathemati subiaceat tandem, quamdiu non restituerit, ac à summo Pontif. absolutionem non obtinuerit.

CAPVT XI.

- 1 Bona seu fructus quoscumque Ecclesie locorumque priorum usurpantes ipso facto excommunicati sunt quousque integrè restituerint.
- 2 Excommunicatio Bullæ in Cæna Domini claus. 18.
- 3 Iurisdictionem ecclesiasticam sibi tanquam propriam usurpantes ligantur censura Bullæ in Cæna claus. 18.
- 4 Sequestrantes, vel surripientes iniquè fructus alicuius beneficii afficiuntur excommunicatione huius c.
- 5 Distributiones iniquè sequestrantes, vel usurpantes afficiuntur censura huius cap.
- 6 Censura Bullæ in Cæna Domini quatenus ligentur fructuum usurpatores.
- 7 Fructus patrimonij alicuius Sacerdotis usurpantes non obstringuntur excommunicatione Bullæ in Cæna Domini.
- 8 Fructus beneficii vacantis usurpans incidit in excommunicationem Bullæ in Cæna Domini.

- 9 Clerico subtrahens tantum ex fructibus beneficii, quantum respondet suo credito non afficitur censura Bullæ in Cæna Domini.
- 10 Arbore alieni beneficii cedens, sibi que illas usurpans incidit in excommunicationem huius cap.
- 11 Rectores priorum locorum cedentes arbore frugiferas quando incidant in excommunicationem huius decreti.
- 12 Bona Ecclesie occupans debet scire prædicta bona occupata esse Ecclesie ad incurrendam excommunicationem huius cap. & Bullæ.
- 13 Patronus capiens aliquid de bonis Ecclesie sui iuris patronatus, eo priuatus est ipso iure.
- 14 Patronus se ingerens in perceptione fructuum beneficii patronati, aut bona ipsius usurpans, priuatus est statim iure patronatus.
- 15 Bona ecclesiastica iniuste usurpans est inhabilis ad omnia beneficia ecclesiastica.

65. Aurelian. 10.
b. 1. Tim. 6.
C6c. Tubur. c. 7. Concil. Aurelian. 3. c. 22. Concil. Paris. 1. ca. 1. C6c. Turon. 2. c. 15. Conc. Aurelian. 5. c. 15. Concil. Magun. c. 10 & 11. Conc. Vvormat. c. 75. Concil. Aug. uisgran. c. 38. Concil. Lateran. sub Leone X. sess. 9. & 10. cap. prædicta cum seq. 12. q. 2.

SI^a quem Clericorum, vel laicorum, quacunque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali præfulgeat, in tantum malorum^b omnium radix cupiditas occupauerit, ut alicuius Ecclesie, seu cuiusvis secularis, vel regularis beneficii, Montium Pietatis, aliorumque priorum locorum & iurisdictiones, bona, census ac iura etiam feudalia & emphyteotica, & fructus, emolumenta, seu quascumque obuentiones quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent per se, vel alios, vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quaesito colore in proprios vsus conuertere, illisque usurpare præsumperit, seu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiantur, is anathemati tandem subiaceat, quamdiu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, & redditus, quos occupauerit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositæ personæ, peruenerint, Ecclesie, eiusque administratori, siue beneficiato integrè restituerit, ac deinde à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem Ecclesie patronus fuerit etiam iurepatronatus ultra prædictas penas eo ipso priuatus existat. Clericus verò, qui nefandæ fraudis, & usurpationis huiusmodi fabricator, seu consentiens fuerit: eidem penæ subiaceat, necnon quibuscumque beneficijs priuatus sit, & ad quacumque alia beneficia & inhabilis efficiatur, & à suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, sui Ordinarij arbitrio suspendatur.

1. Vide Salzed. ad Bernard. cap. 74. in fine, Soar. tom. 5. de censur. disput. 22. sect. 6. num. 22. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. bona, pag. 31. Azou. instit. moral. part. 1. lib. 9. cap. 27. quest. 10. in med. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 31. num. 26. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 8. §. 24. num. 1. Valer. Reginal. in praxi feri pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 154. vers. decimum tertium, Franc. Leon. in thesauro feri eccles. part. 1. cap. 15. num. 44. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 3. quest. 23. num. 2. Bonacin. de censuris Bullæ Cæna, disput. 1. quest. 18. puncto 4. metipsum de officio & potest. Episcopi. part. 3. alleg. 50. num. 130.

secundum Lugdun. impress. & de Parocho p. 1. cap. 13. num. 38. cum seqq. Filluc. in quest. moral. tract. 15. num. 75. vers. 10. & num. 117.

Incidunt quoque in excommunicationem Bullæ in Cæna Domini qui iurisdictiones, seu fructus, redditus, & proventus ad summum Pontif. & Sedem Apostol. & quascumque ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum pertinentes usurpant, vel etiam quavis occasione, vel causa sine Romani Pontif. vel aliorum ad id legitimam

- nam facultatem habentium expressa licentia sequestrant, ut expresse habetur in eadem Bulla *can. 18. de qua excommunicatione vide Nauar. in man. cap. 27. sub num. 79. vers. decima septima*, Jacob. de Grass. *in aureis decis. p. 1. lib. 4. c. 18. num. 130. alias c. 144. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 21. Anton. de Soufa in relect. Bulla Cœna ca. 18. Duard. lib. 2. in canon. 17. Soar. d. tom. 5. disp. 21. sect. 2. num. 95. cum seqq. Bonacin. de censur. Bullæ in Cena Domini disp. 1. q. 18. a princ. Octau. Glor. resp. 12. num. 7.*
3. *a* Jurisdictiones. Ligari quoque censura Bullæ in d. *can. 18. qui jurisdictionem quamcumque sibi usurpat, saltem si illam usurpet tanquam propriam, & ad se pertinentem & modo iurisdictionem quam usurpat pertineat ad personas ecclesiasticas ratione Ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum, resoluit Soar. d. disput. 21. sect. 2. num. 95. Duard. d. can. 17. quest. 3. num. 13. Filliuc. tract. 16. cap. 8. quest. 10. num. 219. Anton. de Soufa d. cap. 18. disp. 86. num. 2. Bonacin. d. q. 18. puncto 2. num. 3.*
4. *β* Fructus emolumenta, &c. Surripientem, vel inique sequestrantem fructus alicuius beneficii, affici excommunicationem huius decreti, etiam si beneficium vacet, & resoluunt Soar. d. disp. 21. sect. 2. num. 98. Duard. d. can. 17. quest. 2. num. 1. vers. 5. *ε* Sexto, Bonacin. d. quest. 18. puncto 4. n. 9.
5. Quotidianas distributiones inique sequestrantes, vel usurpantes affici censura huius decreti, quia faciunt actiones, quibus excommunicationis penam Concilium adiunxit, tenent Duard. d. can. 17. q. 4. num. 12. cum seqq. Bonacina d. quest. 18. puncto 4. num. 8. *ε* de horis canon. disp. 2. q. 2. puncto 1. num. 2.
6. Usurpantem glandes, oleas, sylvas cœduas, scœnum, triticum, vvas, pensiones domorum, vel prediorum, census, decimas, & alia ad ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, monasteriorum, vel beneficiorum pertinentia, ligari censura Bullæ in Cena Domini, quia hæc omnia nomine fructuum, reddituum, & prouentuum continentur, ex Alter. Duard. & Vgolin. resoluit Bonacin. d. disp. 1. quest. 18. puncto 2. num. 8.
7. Usurpantem vero fructus, quos Sacerdos percipere solet ex bonis patrimonialibus, ad quorum titulum promotorus est ad sacros Ordines, non obstringi excommunicatione Bullæ, quia isti fructus non competunt illi ratione Ecclesiarum, vel beneficiorum ecclesiasticorum, tenere videntur Nau. d. c. 27. num. 71. vers. sexta. Sayr. d. lib. 3. cap. 21. num. 4. Anton. de Soufa d. cap. 18. disp. 86. num. 3. Filliuc. d. tract. 16. cap. 8. num. 218. quest. 9. Bonacin. d. quest. 18. puncto 2. num. 23. vbi num. 25. idem sentit de fructibus pertinentibus ad Sacerdotem ratione Altaris, seu Capellæ, cuius titulum ipse non habet, & num. 26. subdit usurpantes, vel sequestrantes fructus beneficii ecclesiastici, quod alter beneficiarius condixit, non affici hac excommunicatione, quia non dicitur usurpare fructus per inentes ad personam ecclesiasticam ratione beneficii, sed ratione contractus conductionis.
8. Usurpantem fructus, redditus, vel prouentus beneficii vacantis incidere in excommunicationem Bullæ, tradunt Nau. loco proxime citato. Soar. d. disp. 21. sect. 2. num. 97.

Valer. Reginal. d. lib. 9. cap. 2. s. num. 372. *vers. scilicet est*. Filliuc. d. tract. 16. num. 217. Duard. d. can. 17. quest. 12. Anton. de Soufa d. c. 18. disp. 88. num. 2. Bonacin. d. puncto 2. num. 31.

Eum, qui clerico tantum ex fructibus beneficii subtrahit, quantum responderi suo credito, non affici censura Bullæ modo summam sui crediti non excedat, resoluunt Nau. conf. 31. de sent. excom. Alter. lib. 5. disp. 18. cap. 1. col. 4. *vers. hinc sequitur*. Filliuc. d. tract. 16. cap. 8. quest. 11. num. 227. Bonacin. d. q. 18. puncto 2. num. 6.

Cadentem arbores alieni beneficii, sibi que illas usurpantem, vinculo excommunicationis huius decreti inodari, quia præstat hoc faciendo actionem in Concilio prohibitam, tradit Bonacin. d. quest. 18. puncto 4. sub num. 4. vbi nu. 5. subdit quod si ipsemet beneficiarius, qui beneficium legitime possidet, arbores etiam frugiferas incidat, & illas ad proprium commodum conuertat, non ligatur excommunicatione huius decreti, tum quia licet beneficiarius peccet incidendo, non tamen peccare videtur incisas recipiendo, nam arbores incitæ videntur fructus beneficii, consequenter beneficiarius cedere debent, licet ob perpetratum scelus grauius puniendus veniat, tum quia Concilium in hoc decreto intelligitur de extraneis, non vero de possessoribus beneficiorum, qui extranei non sunt, & addit sic fuisse decisum, quod etiam restatur Filliuc. d. quest. 11. num. 225.

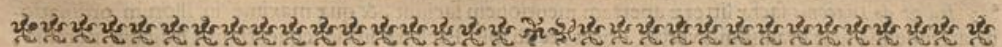
Rectores piorum locorum cadentes arbores frugiferas, illasq; in proprios vsus conuertentes cum damno locorum piorum incidere in excommunicationem huius decreti referunt decisum Galet. in margarita casuum conscientie, verb. bona pag. 27. Bonacin. d. disp. 1. quest. 18. puncto 4. num. 7. vbi secus dicendum ait, si arbores frugiferas cadant, sed in proprios vsus non conuertant.

Ut quis incidat in excommunicationem latam in hoc decreto, & in Bulla Cœne Domini contra occupantes bona Ecclesiarum, an requiratur ut habeat scientiam quod prædicta bona occupata sint Ecclesiarum, vide Aloyf. Rice. in dec. Curia Archiep. Neap. p. 4. dec. 51. vbi dec. 303. ostendit qualiter hæc scientia probetur.

Quod si eiusdem Ecclesie patronus, &c. Iure patronatus priuatum esse ipso iure patronum capientem aliquid de bonis Ecclesie sui iurispatronatus, siue per se, siue per suppositas personas, & incurrere excommunicationem cum reservatione, de qua in hoc decreto, tenet Galet. in margarita casuum conscientie, verb. iurispatronatus pen. quem refero in collect. ad c. præterea num. 3. de iurepatr.

Patronum se ingerentem in perceptione fructuum beneficii patronati, aut bona ipsius usurpantem priuatum esse statim iure patronatus, resoluit Francisc. Leo in thesauro fori eccles. p. 2. c. 21. num. 31.

Inhabilis officatur. Usurpantem iniuste bona ecclesiastica, aut usurpanti consilium, auxilium, vel fauorem præbentem esse inhabilem ad omnia beneficia ecclesiastica, & solum Papam dispensare asserunt Nau. in man. c. 23. num. 110. vbi Bullam Pij V. refert, Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 30. tract. 3. num. 254. in fine. Molfes. in sum. Theolog. moralis tract. 6. c. 7. num. 39.

S E S S I O X X I I I.

Vera & Catholica doctrina de Sacramento Ordinis.

IDE de hoc Sacramento Theologos in 4. dist. 24. vbi S. Thom. Sor. Durand. Bonauent. Palud. & Riccard. Armil. Siluef. & alios Summis verb. Ordo, Martin. Fornar. in tract. de Ordine, Vinald. in camelab. aureo, tit. de Sacramento Ordinis, Petrum Martyr. Episc. Elnen in suo director. Curator. tit. de Sacramento Ordinis, Henriquez in summa lib. 10. de Ordinis Sacramento, Quarant. in sum. Bullar. verb. Ordo, Valent. to. 4. disp. 9. Vasquez in 3. pars. tom. 3. disp. 235. cum seqq. Petr. de Ledetina in sum. p. 1. de Sacram. vbi de Sacramento Ordinis.

nis, Zerol. in praxi Episcop. p. 1. c. 2. verb. Ordo, Piafec. in simili prax. p. 1. c. 1. Galet. in margarita casuum conscientie, verb. Ordo, Scip. de Rubeis in aphorism. Episcop. eod. verbo, Barthol. Gauant. in Enchirid. seu manuali Episcop. eodem verbo, Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 30. Aegid. de Coninck de Sacram. tom. 2. disp. 20. Fernand. in examine Theologie moralis p. 3. cap. 11. per rot. Balduin. iun. super opera controuersiarum Bellarm. p. 2. lib. 5. cap. 3. Bonacin. de Sacramento. disp. 8. Gallanet. de iure publico lib. 3. tit. 98. Vgolin. de officio Episcopi ca. 26. Campan. in diuers. iuris canon. rub. 1. cum multis seqq. Thom. Valafe. tom. 1. allegationum super varias materias allegat.